N^O. 13. Donderdag 30 Maart 1922. 22ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Voor de Suriname-film.

Van G. J. S., 's-Gravenhage .... *f* 10.—

In Memoriam.

G. P. H. H. GONGGRIJP.

Met leedwezen vernamen wij dezer dagen het, hoewel op hoogen leeftijd, toch onverwachte overlijden van den heer G. P. H. H. Gonggrijp, oud-lid der Algem. Rekenkamer in N.-I., die bij de oprichting der Ver. „Oost en West", vol opgewektheid voor haar streven, het Penningmeesterschap op zich nam en deze lang niet altijd gemakkelijke taak vele jaren met groote toewijding en nauwgezetheid vervulde. In dankbare herinnering blijven wij hem gedenken.

Iets over Het Koloniaal Weekblad.

Het is een heugelijk verschijnsel, dat, inzonderheid in den laatsten tijd, menig blijk van instemming werd ontvangen met den inhoud van het orgaan onzer vereeniging: Het Koloniaal Weekblad. Weliswaar ligt in dergelijke betuigingen een persoonlijk element opgesloten, maar ze vertolken toch onmiskenbaar eene door den inhoud van het blad opgewekte belangstelling in Nederlandsch-Indische zaken. De uitspraak, niet zelden vernomen, dat belangstelling voor Indië hier niet bestaat, kan dan ook niet voetstoots worden aanvaard, al behelst ze een kern van waarheid. De wijze, waarop getracht wordt belangstelling op te wekken, doet er alles toe af; men ervaart dit trouwens ook op elk ander gebied. Hoe de kennis, zonder welke gene vruchtbare belangstelling ontstaat, wordt bijgebracht, daar gaat het om.

En zoo blijkt het dan telkens, dat weer iets bereikt is, dat de vereeniging weer een eindje voortgeschreden is op den weg naar haar doel. Een heugelijk verschijnsel in het algemeen, is dit voor de vereeniging tevens een hoopvol teeken. Daarom wordt op den ingeslagen weg rustig en vertrouwend voortgegaan.

Bij de samenstelling van het Weekblad heeft indertijd de goede gedachte post gevat om niet alleen melding te maken van het wetenswaardige in de Oost en de West, maar om daarin ook op te nemen een rubriek: „*Van vreemde koloniën en verre landen*", waardoor een, op koloniaal terrein, overzichtelijk geheel verkregen werd dat, in

populairen toon gehouden, in andere periodieken niet wordt aangetroffen. Dat ook deze maatregel gewaardeerd wordt, blijkt gaandeweg meer en meer; het weekblad wordt gelezen, n'en déplaise degenen, die beweren dat het niet zoo is omdat zij zelve helaas het niet doen; het blad wordt inderdaad in vele gezinnen gaarne verbeid, zoo hier als in de West en in de Oost, waar de Vertegenwoordigers der Vereeniging zich beijveren om de aandacht van het Indische publiek op het orgaan te vestigen.

„Over elke zaak valt wat te zeggen", is een woord van Multatuli. En zoo is het. Maar dat is toch de bedoeling met deze regelen niet. Ze beoogen niet anders dan een aansporing tot de kennismaking met het *Koloniaal Weekblad* aan te bevelen bij die talrijken, die nog geen lid zijn van „Oost en West" en bij hen, die wel lid zijn, maar het blad niet geregeld lezen; een aanbeveling, met te meer vrijmoedigheid gedaan naarmate al datgene, wat ons volk van de Indiën weet, geringer is.

Nederland's zielental is in de laatste halve eeuw verdubbeld en mogelijk zal ons kleine land aan het einde dezer eeuw een 15 millioen inwoners tellen. Het ligt toch voor de hand, dat van hier uit voortdurend meer den blik zal worden gericht naar Overzee om zich een levensbestaan te scheppen. Daar ligt nog een groot arbeidsveld braak voor den koopman, den industrieel, den ingenieur. Rijke, uitgestrekte cultuurgebieden, onuitputbare steenkolenbeddingen, onaangeboorde petroleumbronnen, die moeten worden ontgonnen, geëxploiteerd. Er komen handen tekort, bruine en blanke, welke in de toekomst moeten samenwerken in het algemeen belang. Die arbeid vereischt kunde en kennis. Voor het zich eigen maken van wetenschap op een bepaald domein bestaat tegenwoordig gelegenheid te over, maar daarnaast is noodig en nuttig een overzichtelijke populaire kennis, welke de begrippen verruimt en wegwijs maakt. Daartoe dient Het Koloniaal Weekblad.

Als ieder lid-lezer nu eens begon met onder zijn of haar kennissen één nieuw lid aan te winnen, dan zou een *goed* werk gedaan worden.

Wie de nationale en internationale belangen inziet, wie beseft, dat het voor ons volk en de Indische volkeren van het hoogste gewicht is dat den, onder den gloed der tropenzon te verrichten, grooten arbeid, lichter wordt naar gelang het werk meer geschraagd wordt door kennis van zaken, hij verzuime niet een dier middelen aan te grijpen om daartoe te geraken. Hij talme niet langer zich aan te sluiten bij een vereeniging, welker orgaan hem dat middel aan de hand doet. Hij melde zich dadelijk aan bij het secretariaat van het Hoofdbestuur, *Heulstraat* 19, *Den Haag*!

Figuren uit onze Koloniale Historie.

ANTONIE VAN DIEMEN.

Tot de figuur van dit nummer kozen wij *Antonie van Diemen*, volgens Blok: „de voortreffelijke Directeur-Generaal," die onder Hendrik Brouwer, de tweede opvolger van Coen, „de zaken zou leiden."

Vooral zou het oog worden gericht op de verbetering van den bestuurstoestand.

Te verbeteren viel er, ondanks de door Coen nagestreefde Calvinistische gestrengheid, nog zeer veel.

De Compagnie had in de eerste plaats veel last van fortuinzoekers, die, volgens van Diemen's rapport, „buiten betrekking en ledig loopend", in geen enkel opzicht ten voordeele van onze kolonisatie werkten. Maar niet alleen zij — ook de beambten der Compagnie gaven zeer veel last. Toen reeds begon eene corruptie, die het verderf der Compagnie is geweest. Die beambten toch letten veel meer op hetgeen hun persoonlijk voordeel kon aanbrengen, dan op het voordeel van het lichaam, dat hen in dienst had genomen. Heulen met den vijand kwam toen zelfs reeds voor. Ook hun ge[illegible] halte was niet uitstekend. Daarbij kwam, dat d[illegible] samenhang tusschen de kantoren in den Archip[illegible] alles te wenschen overliet.

Gouverneur-Generaal Brouwer zou op dat all[illegible] letten. Maar de benepen politiek door de Com[illegible]pagnie voortdurend gevolgd: karigheid in de be[illegible]zoldiging, voortdurende begeerte om met zoo we[illegible]nig mogelijk kosten zooveel mogelijk te verdiene[illegible] was oorzaak, dat er niet veel te verbeteren viel.

Bovendien: Van Diemen getuigde, dat de wijz[illegible] waarop Coen's denkbeeld van den vrijen hand[illegible] eerst werd uitgevoerd en toen bestreden, de oor[illegible]zaak was dat er van een eigenlijke verbetering nie[illegible] kon terecht komen. Ontzaglijke rijkdommen wer[illegible]den wel op die wijze in *patria* verzameld, maar — van Diemen getuigt het zelf — de daartoe gevol[illegible] de politiek kon noch voordeelig zijn voor het Indi[illegible] zijner dagen, noch voor het Indië der toekomst.

Overigens: De aandeelen der V. O. I. C. stege[illegible] tot ver boven de 300 pCt.; eenmaal zelfs tot 50[illegible] pCt. Geweldige dividenden waren geen zeldzaam[illegible]heid. De buitgelden leverden aan den Staat ve[illegible] op, evenals voor de bemanningen der Oost-Indi[illegible]vaarders. Van 1621—1635 genoot de Staat daa[illegible] van 1½ millioen gulden. De convooigelden bedro[illegible]gen dikwijls een halve ton gouds per jaar.

„Denkt men daarbij aan de groote sommen, bl[illegible]„kens menig pamflet sedert 1622 langs mind[illegible] „regelmatigen weg, zoo door de bewindhebbers a[illegible] „door ambtenaren en anderen in Indië verkrege[illegible] „aan de millioenen, die voor de uitrusting van d[illegible] „omstreeks 40 groote oostindievaarders jaarlijk[illegible] „vooral in de havens werden uitgegeven, aan d[illegible] „gages der duizenden bootsgezellen en soldate[illegible] „door de Compagnie uitgezonden, dan kan me[illegible] „eenig denkbeeld krijgen van de welvaart, do[illegible] „het groote handelslichaam verspreid." (Blok).

* * *

Zoo was feitelijk de toestand, toen de weini[illegible] voortvarende Brouwer in 1636 als Gouverneur-Generaal door Antonie van Diemen, die met Coe[illegible] in energie en beleid kan worden vergeleken, wer[illegible] opgevolgd.

Van Diemen had zich voorgenomen de bezittin[illegible]gen en de handelsverbindingen van de Compagni[illegible] met kracht uit te breiden. Het was vooral in d[illegible] Molukken, dat hij het gezag en de macht der Com[illegible]pagnie bevestigde. Dat hij daarbij de vreeselijk[illegible] hongitochten handhaafde, moet hem natuurlij[illegible] zwaar worden aangerekend. Maar ook van Diem[illegible] scheen ze noodzakelijk te achten.

Van Diemen bleef evenwel bij die bevestigin[illegible] van het gezag niet staan. Zijn kracht richtte h[illegible] vervolgens tegen Malakka. Malakka nu was h[illegible] hoofdpunt van het Portugeesche gezag in den Ar[illegible]chipel. Sedert eeuwen was het een centrum, wa[illegible] een groot deel van Azië eigenlijk ter markt hu[illegible] waren aanbracht. Gelukte het hem deze plaats [illegible] veroveren, dan zou aan de mededinging der Por[illegible]tugeezen voorgoed een einde zijn gemaakt en Ba[illegible]tavia daardoor het eenige handelscentrum van In[illegible]dië zijn geworden.

Reeds vroeger was die verovering van Malakk[illegible] beproefd door Matelief (1606) en sedert ha[illegible] men herhaaldelijk Malakka geblokkeerd. Maar t[illegible] een werkelijke belegering was het nog niet geko[illegible]men.

Eerst in 1640 beproefde van Diemen d[illegible] 14 Januari 1641 gaf Malakka zich over. Door d[illegible] schitterende zege werden niet alleen de Portuge[illegible]zen uit den Archipel verdreven, maar de Com[illegible]pagnie kon thans zeggen, dat zij in waarheid de[illegible] Archipel beheerschte. Nederland was zonder twijfe[illegible] geworden: de dominateur van India.

* * *

De Compagnie ondervond echter met van Diemen[illegible] hetzelfde als Coen.

Van Diemen eischte, dat aan den Gouverneur-Generaal en zijn Raad „de saken van Indië moes[illegible]ten vertrouwt worden". Hij gedoogde geene inmen[illegible]ging der Bewindhebbers. Hij trad krachtig teg[illegible]

hen op, als hij dat noodig oordeelde en bond hen voortdurend op het hart, dat wie maaien wil, eerst moet zaaien. Hij verschafte aan de Compagnie groote voordeelen. De strijd met Portugal was wel ten einde — ook door een tienjarigen wapenstilstand in 1641 gesloten. Maar er bleef nog veel te doen. De oorlog tegen de Portugeezen bleef op Ceylon voortduren en de Compagnie maakte zich van den geheelen kaneelhandel meester.

„Van Diemen — zegt Blok — „onder wien de weinig minder beleidvolle Johan Maetsuycker in deze laatste jaren de Ceilonsche zaken beheerde, stierf in April 1645 als luisterrijk bestuurder van een grootsch handelsverkeer, dat alle kusten van zuidelijk en oostelijk Azië omvatte."

Dat handelsverkeer steunde op een uitgestrekt bezit van landen, havens en kantoren. De macht om ze te beschermen had de Compagnie ten volle; niet alleen tegen Indische, maar ook tegen Europeesche vorsten.

Voor dat grootsch geheel was Batavia het middelpunt.

* * *

Zoo bevestigde van Diemen, wat Coen gegrondvest had.

Zonder twijfel behoort van Diemen wel tot de grootste figuren onder de staatslieden en generaals die onze koloniën schiepen.

En het leek wel, of het vaderland in dien tijd zoo'n overvloed van groote mannen had, dat er geen gebrek aan kon komen.

„De Oost-Indische Compagnie moet een vermogend lichaam zijn geweest, dat hare landvoogden „op geheele volken den indruk hebben kunnen maken, bekleed te zijn met vorstelijk gezag. Is het „reeds moeilijk ver van huis en onder een anderen „hemel zulk een rang te handhaven, hem te behalen eischt eene inspanning, die de maat van „het gewone overtreft. Coen, van Diemen, Maetsuycker, Van Goens, Speelman komen, wat zeldzaamheid van gaven aangaat, met de groote vaderlandsche stadhouders en raadspensionarissen „der 17de eeuw op één lijn."

Zoo schrijft Busken Huet in zijn onvergelijkelijk boek *Het Land van Rembrand.*

* * *

Het is echter de vraag, of in onzen tijd de geestesgesteldheid nog toelaat dergelijke krachten te waardeeren. Toch is dat gebrek aan erkenning misplaatst. Velen van hen, die in Indië hoog gestaan hebben, waren kinderen des volks.

Maar de democratie onzer dagen is alleen op de massa-regeering uit. Zij wenscht de waarde van de individualiteit niet te erkennen.

De democratische litteratuur, aan het volk voortgezet, miskent hetgeen een staatsman verplicht is hoog te houden.

Het zou daarom misschien goed zijn als van Regeeringswege op grooter schaal werd nagevolgd, wat wij hier in geringe mate doen: de herinnering aan het groote in onze Historie levendig houden.

Ook *van Diemen* behoort tot hen, die den Hollandschen naam ontzien en krachtig hebben gemaakt en alzoo door de wereld hebben doen erkennen.

Wij bezitten geen *Pantheon* gelijk de Franschen. Maar het zou inderdaad voor onze nationale beteekenis van groote waarde zijn, indien een dergelijk pantheon werd opgericht.

Het verre voorgeslacht bezorgde zijn helden praalgraven. Ons geslacht beloont hun daden met de *vergetelheid.*

H. A. RITTER.

Geschiedenis en Ontwikkeling.

Donnez une conscience à l'histoire.....
De Lamartine.

In zijn even merkwaardige als helder gestelde geschiedkundige bladen, waarin hij met een charmeerenden eenvoud, op de meest scherpe en ondubbelzinnig sprekende wijze de grootste waarheden met betrekking tot het maatschappelijk wereldstelsel schreef, heeft *Alphonse de Lamartine* zich meermalen tot zijn tijdgenooten gewend in woorden, die, een vijftig jaar later — en een gebenedijd genie is minstens een halve eeuw zijn tijd vooruit — aan waarde niets verloren hebben en gericht tot een ander volk dan het Fransche, in deze druk-bewogen jaren evenzeer effectvol zijn. Ja, zelfs zijn z'n wijze woorden waard hier opnieuw te worden aangehaald met betrekking tot onze koloniale samenleving in haar merkwaardige ontwikkeling van juist dezen woeligen tijd.

Réfléchissez-y, heeft hij gezegd en hij heeft stellig zijn vinger waarschuwend in de hoogte gestoken — réfléchissez-y, il y a en ce temps-ci quelque chose de plus beau que d'être ministre de la Chambre ou de la couronne, c'est d'être ministre de l'opinion!

Laten wij den zin van deze woorden hier eens even overpeinzen en nagaan hoe die is in het verband van onze koloniale samenleving van menschen, werkers, heele en halfgoden en gevreesde potentaten, die allen het voorname zegel willen toonen van een behoorlijk intellect.

Etre ministre de l'opinion, tot groei en heil der koloniale samenleving en stuwkracht harer ontwikkeling, niet ieder lid van den Nederlandsch-Indischen Volksraad kan, zonder zich te blameeren zonder meer dezen waarachtigen eeretitel op zijn naamkaartje zetten.

De koloniale Pers tracht leidster van de openbare meening te zijn, zoo goed mogelijk en naar beste krachten, maar ge moet haar niet vragen hoeveel moeilijkheden zij te bekampen heeft en hoe uiterst gering de medewerking en steun van buiten zijn. De Indische samenleving kent, als de Westersche, geen groepen, aaneensluitingen van geleerden, economen, dichters, filosofen of wie ge wilt, die toon aangeven kunnen uit een soort *droit de naissance*. Daarvoor is Indië nog altijd het land van te groote middelmatigheden, daarvoor zijn de prikkels nog steeds te materialistisch, daarvoor is de menschcollectie, op onze tropische eilanden bijeengebracht, nog te korrelig en immer er te veel op uit overigens wellicht prijzenswaardige idealen na te jagen, welke te ver buiten de belangensfeer van de Indonesische landen liggen. Maar juist ook om deze redenen is in deze, laten wij gerust zeggen, historische fase van onze koloniale ontwikkeling „la pensée publique" van zoo buitengewoon groot belang.

De openbare meening, dat wil zeggen die, welke de koloniale werker op een zeker oogenblik juist dringend noodig heeft, kan moeilijk gezond en nieuw leven barend zijn, zonder een grondige kennis van de geschiedenis van land en volk.

Men leeft nog altijd in Indië te veel fragmentarisch, dat wil zeggen, men oordeelt al te licht, en daarom ook steeds al te lichtvaardig de teekenen des tijds naar de bekende feiten van een in den regel zéér korte levensperiode, welke men in Indië doorbrengt, zonder grondig na te gaan in welk causaal verband de ontwikkelingsfase, welke men thans gadeslaat, staat met de geschiedenis van het volk in den loop der eeuwen. Wat weet de meerderheid der koloniale Nederlanders van die geschiedenis af, zij, die als intellectueele zonen van den Nederlandschen stam in Indië komen om er fortuin te zoeken en carrière te maken? De geschiedenis van Indië, welke op de lagere en middelbare scholen in Nederland wordt geleerd, mag geen naam hebben en ze betreft ook alleen nog maar het werken van onze voorouders in dit rijke tropische land. Maar van de beschavingsgeschiedenis van het volk, dat dit land bewoont, weet die meerderheid niets, maar dan ook niets en eenmaal in Indië aangekomen, blijft de tijd ontbreken, zich daarvan eenigszins grondig op de hoogte te stellen. Toch doen zij mede aan de oplossing van koloniale problemen. Zoo er fouten bij deze oplossingen worden gemaakt, dan zullen deze moeten worden gezocht in de onvoldoende kennis

van de geschiedenis waarvan men niet voldoende nota genomen heeft. Men maakt op die wijze van een volk een werktuig en geen doel.

Willen wij de massa opvoeden, zóó dat zij tot oordeelen rijp wordt, haar ontrukken aan de immoreele theorieën, die ieder volk in zijn Sturm- und Drangtijd zijner ontwikkeling onmogelijk heeft kunnen weren, dan moeten wij doen wat de Lamartine aangaf in de hierboven geciteerde woorden: *donnez une conscience à l'histoire!* Wij moeten dat doen ten opzichte van de inheemsche bevolking maar ook ten opzichte van ons zelf.

Hier is een nobele taak te doen; het volk de hand te leeren leggen op ieder groot man, dien het een zoon mag noemen, het te wijzen op iedere groote gebeurtenis van zijn geschiedenis en te zeggen: weeg je zelf nu, niet naar het gewicht van je dagelijksche hartstochten, van je vooroordeelen, je ontstemmingen, je nationale ijdelheid, je geborneerd patriotisme, maar naar het gewicht van hetgeen het eenig goede en ware is van het universeele bewustzijn van het menschelijke ras en het belang voor de algemeene beschaving. Wij hebben in Indië nog voor een goed doel de overtuiging te vestigen, dat de geschiedenis der volkeren geen toevalligheden kent, geen verwarde mengeling is van personen en gebeurtenissen, maar een voortgaan, recht vooruit op den weg der eeuwen, waarbij ieder volk zijn eigen plaats inneemt, zijn eigen rol vervult. Zoo zal een volk zichzelf leeren respecteeren, zoo zal men het een moreel bewustzijn bijbrengen, dat mettertijd zijn daden beheerschen zal, zoo leert het zijn groote mannen kennen. Als wij dat een volk kunnen geven, dan is die gave grooter dan welke ook. *C'est lui donner la conscience, le jugement et la souverainité de lui-même,* — zóó drukte de Lamartine zich uit —, *c'est le metter au-dessus de tous les gouvernements......*

Laat men met deze overwegingen ook eens beschouwen de geforceerde, de zuiver kunstmatig ingezette autonomie-beweging der laatste maanden. Het „autonomie-comité" heeft gesproken van den innigen wensch van *het volk,* [1]) het schijnt geen oog te hebben voor de verhouding tusschen den intellectueelen kern, eenige honderden en de groote massa van tientallen millioenen. Misschien is deze verhouding beter over een halve eeuw; het is in ieder geval onze taak er voor te zorgen, dat deze proportie in snel tempo normaler wordt. Maar zoolang deze verhouding eigenlijk nog geen verhouding is, blijft het misdadig tegenover de inheemsche bevolking zelve in de eerste plaats, aan de half-bewuste verlangens van eenige tientallen harer zonen toe te geven. Deze tientallen vormen geen „Nieuw Indië". Wel is er een zeer kleine groep Hollanders, die Indië „nieuw" zien; zij nemen een standpunt in, maar van uit dit standpunt is nog een ontwikkeling van vele jaren noodig. Die ontwikkeling behoeft allerminst politieke leuzen; de leuze van den arbeid alleen is voldoende. Zoo immers ook alleen zal zich een economisch sterk volk kunnen vormen, dat aan zichzelf veilig kan worden overgelaten. Want wat is het lot van een volk, dat zelfs economisch nog niet weerbaar is? En wordt met onze verantwoordelijkheid ten aanzien daarvan op het oogenblik niet een beetje lichtvaardig omgesprongen?

De dag, waarop het inderdaad waard zal zijn te regeeren, zàl het regeeren. De regeeringen zijn slechts de vormmaaksters, waarin het beeld van het volk geworpen is en waaruit het den vorm meer of minder geperfectionneerd overeenkomstig zijn natuur aanneemt. *Tel peuple, tel gouvernement,* wanneer een volk zich over zijn regeering beklaagt, dan wil dat zeggen, dat het niet waard is een ander te hebben. Ziedaar iets wat Tacitus reeds van zijn tijd zeide en wat ook nog voor onze dagen geldt.

De mannen van de openbare meening vormen de waarachtige moreele macht van een volk; zij brengen in het daglicht wat in de schaduw verborgen bleef. Zij treden in Indië nog steeds in een schaarsch aantal naar voren op het gebied van de machtige evolutie dezer dagen en vandaar dat deze loom gaat en vaak op dwaalwegen komt.

Er is een bestuur en er is een regeering, de laatste *denkt*; zij staat boven de eerste. Zij heeft behoefte aan den steun van *„la pensée publique"* en aan eenheid van actie en organen. Maar de vruchtdragende openbare meening kan geen fragmentarische kennis dulden. Zij kan slechts heilzaam zijn en aan haar doel volkomen beantwoorden, wanneer de „ministre de l'opinion" iemand is die méér dan één enkele periode overziet in de geschiedenis van de volksontwikkeling en met het materiaal der historie — zóó is de eenige natuurlijke weg — het bouwwerk van de toekomst optrekt.

Maar hoeveel van die „ministers" bezit Indië of, om bescheidener te zijn, hoeveel telt de Volksraad er? En hoeveel onze Volksvertegenwoordiging? En hoevelen zijn zonen van de vele volkeren van den grooten Archipel?

Wij Westerlingen, die in het Oosten helpen bouwen, zijn toch geen droomers, die het dak willen plaatsen als het grondwerk nog zwak en onvoldoende is? Onze historische roeping is, gelukkig reeël.

J. KONING.

[1]) De meeste groote bladen in Holland zijn zoo verstandig geweest de beteekenis van het „autonomie-comité" en haar actie niet te overschatten, behalve „De Telegraaf", die er een relletje van maakte. De door dit blad met zooveel ophef aangekondigde „deputatie" is intusschen...... aangekomen. De „deputatie" van...... twee heeren, — de heeren Wiessing en Folkersma — arriveerde met het s.s. „Gelria." Het eene lid der „deputatie", de heer Wiessing, retireerde op handige wijze; even voor zijn vertrek maakte hij in de Indische bladen bekend, dat zijn reis naar Europa niet in verband stond tot de actie voor de autonomie van Indië. Het relletje in de „Tel." wordt ten slotte verklaard door het feit, dat de Weltevredensche correspondent van het blad, de heer Pénard...... secretaris van het comité is. De koloniale redacteur van de „Tel." zal aan het geheele geval wel onschuldig zijn.

Vlaamsche Onderwijzers voor Ned.-Indië.

In „De Ploeg" van 18 Maart 1922, naar wij meenen het orgaan der Belgische „activisten", kom een artikel voor van den heer v. V., als boven getiteld. Op eenige courantenberichten afgaand construeert de schr. het alternatief, dat de commissie, die onlangs naar de mogelijkheid dier uitzending een onderzoek instelde, òf zich heeft laten gebruiken door den vroegeren Belgischen Minister President Carton de Wiart om die uitzending te saboteeren, òf zelve die uitzending wenschte tegen te houden en daartoe steun had gezocht bij genoemden anti-Vlaamsch gezinden staatsman. Op een diner bij of met den heer Carton de Wiart zou dit plan zijn ineengezet. Bij onderzoek is ons gebleken, dat deze geheele constructie berust op fantasie van den schrijver. Met den toen reeds afgetreden heer Carton de Wiart heeft natuurlijk geen der beide commissieleden gesproken of gecorrespondeerd over uitzending van Vlaamsche onderwijzers. Het praatje omtrent dat diner bij den heer Carton de Wiart vindt vermoedelijk zijn oorsprong in een dejeuner, dat de Hollandsche gezant te Brussel op Sint Nicolaas aanbood aan Hollanders te Brussel, waarbij ook genoemde heeren, met nog eenige Belgische notabelen, in het juist gereed gekomen nieuwe gezantschapsgebouw. In verband met deze episode uit den strijd der Belgische „activisten" tegen hun regeering herinneren wij ons wel een dagbladbericht te hebben gelezen, dat de Belgische regeering niet kon meewerken aan de uitzending van Vlamingen, omdat België zelf een tekort aan onderwijzers heeft. Volgens een ander bericht, zou de Directeur van Onderwijs in Indië hebben verklaard, dat het tekort daar nu reeds was ingekrompen tot 60.

Medische Voorlichting voor de Tropen.

BEKENDMAKING.

De volgende geneesheeren, ieder persoonlijk t.w.

Dr. P. van Andel, Lubeckstraat 72,
C. Ehlers, Stadhoudersplein 18,
G. v. Genderen Stort, Groot Hertoginnelaan 188,
Prof. G. J. W. Koolemans Beijnen, Sweelinckstraat 70,
Dr. G. A. Rademaker, Stadhouderslaan 38, en
Dr. R. Römer, Laan Copes v. Cattenburch 30,
Dr. A. van der Scheer, Groot Hertoginnelaan 36,
Dr. J. T. Langenbergh, Nicolaistraat 23,

allen Den Haag, hebben zich bereid verklaard:

1°. Keuringen te verrichten voor lichamelijke geschiktheid voor een verblijf in de tropen en een speciale betrekking aldaar;

2°. Adviezen te verstrekken omtrent een beroepskeuze in de tropen in verband met de physieke gesteldheid;

3°. Aanwijzingen te geven omtrent hygiënische maatregelen te nemen vóór het vertrek naar- en bij een verblijf in de tropen.

Voor een lichamelijke keuring is een honorarium verschuldigd van *f* 10.— of hooger, naarmate bizindere onderzoekingsmethoden al of niet noodig worden geoordeeld.

Adviezen omtrent een beroepskeuze of inlichtingen over het leven en den gezondheidstoestand in de tropen zullen, zoo noodig, gaarne gratis worden verstrekt op een daarvoor afgesproken dag en uur, om zoodoende mede te werken in 't belang van Nederland en zijne koloniën en de Nederlanders zelf; om allerlei averechtsche begrippen omtrent klimaat, levensverhoudingen, gezondheidstoestand, enz. uit den weg te helpen ruimen.

Volgens het eenparig oordeel dezer geneesheeren is het wenschelijk, dat een ieder vóór het vertrek naar Ned.-Indië zich laat inenten tegen typhus en cholera.

Mochten meerdere geneesheeren hier ter plaatse, of elders, zich voor bovengenoemd doel beschikbaar stellen, dan zal het der Vereeniging aangenaam zijn tot aanvulling dezer opgave zulks te mogen vernemen.

Ingezonden Stukken.

Christelijke Militaire Tehuizen in Indië.

Vanuit Indië komt tot het Hoofdbestuur van den Christelijken Militairen Bond voor Oost- en West-Indië het verzoek om nieuwe boeken voor de bibliotheken der tehuizen. Van onzen bond gaan uit de tehuizen te Buitenzorg, Meester Cornelis, Tjimahi en Weltevreden.

Gedurende den oorlog stuitten de lectuurzendingen op velerlei bezwaar, waarom aanvulling van de boekenkasten der tehuizen thans zeer wenschelijk is geworden.

Zooals bekend, is ons streven den militairen eenigszins te vergoeden het gemis van huiselijkheid en gezelligheid. Ieder militair is dan ook van harte welkom in onze tehuizen.

Ieder voelt wel, dat de vrije tijd van den soldaat niet alleen gevuld kan en mag worden met praten en verschillende spelen en dat hij daarnaast behoefte heeft aan nuttige bezigheid en afleiding en daartoe behoort ongetwijfeld het lezen van goede boeken.

Vriendelijk verzoeken wij ieder, die iets uit z'n boekenkast voor dit doel kan afstaan, dit te willen zenden aan het adres van een der ondergeteekenden, die desgewenscht ook bereid zijn de boeken te laten afhalen.

Alle goede boeken zijn welkom: romans, populaire werken over wetenschappelijke onderwerpen, stichtelijke werken, jongensboeken, enz.

Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman Jr., Nieuwe Spiegelstraat 17, Amsterdam, Spruijtenboschstraat 15, Haarlem.
H. Drost, 2de Rusthoekstraat 42, Scheveningen.
Mr. G. A. Diepenhorst, Henegouwenlaan 51bis, Rotterdam.
Mr. J. F. van Beek Calkoen, Drift 19, Utrecht.
C. Gravin van Limburg Stirum Nijenburgh, Eusebiussingel 69, Arnhem.
Ir. E. Middelberg, Loenersloot.
Ds. M. A. Rouwenhorst, Leersum.
P. L. de Gaaij Fortman, Bunschoten.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Filippijnen en . . . . Wij.

K. B. schrijft in de *Java Bode* van 31 Jan. o.m.: Generaal Wood, de gouverneur-generaal van de Filippine eilanden, is een man van strenge principes, met een uitgebreide koloniale ervaring in de Filippijnen en Cuba. Hij is altijd een krachtig tegenstander geweest van alles wat radicaal was. Orde en regel en een gezond financieel beheer zijn de grondstellingen van zijn — voor de autonomisten wellicht — ietwat reactionnair program. Uit zijn benoeming blijkt, dat er voorloopig van „zelfbestuur" geen sprake is. En ook een „autonome regeering, waarin Filippino's de voornaamste posten bekleeden", zal de eerste jaren nog wel „utopia" voor de Home Rule-wellustelingen blijven.

In zijn rapport naar aanleiding van zijn zesmaandsche onderzoek naar den politieken en economischen toestand der kolonie, zegt generaal Wood:

„Wij zijn ervan overtuigd, dat het verraad zou zijn ten opzichte van het Filippijnsche volk, een groot nadeel voor het Amerikaansche volk, en voorts een besliste schrede terug op den weg naar vooruitgang, indien wij ons thans van de eilanden zouden terugtrekken en de Filippino's de gelegenheid zouden geven om een ordelijke en duurzaam-hechte regeering te voeren.

„Wij zijn van gevoelen, dat, ondanks al hun uitstekende hoedanigheden, de ervaring van de laatste jaren, gedurende welke zij vrijwel algeheele autonomie hebben gehad, ons heeft geleerd, dat wij een volkomen terugtrekking van het toezicht door de regeering der Ver. Staten over de Filippino's niet kunnen rechtvaardigen. En dat het wegnemen van ons leger en onze vloot zou beteekenen, dat de eilanden ten prooi zouden worden gelaten aan elke machtige natie, die begeerig zou zijn naar hun rijken grond en groote commercieele voordeelen.

„Wij dringen er op aan, dat onder géén omstandigheden de Amerikaansche regeering zal toestaan, dat in de Filippijnen een toestand zal worden geschapen, waardoor de Ver. Staten zouden komen in een positie van verantwoordelijkheid zonder macht."

Juist! Dit is het geheele probleem der „koloniale overheersching" *in a nutshell*. Het zou hóógst onverantwoordelijk zijn van de Amerikaansche regeering om *thans* de handen van de Filippijnen en hun bevolking af te trekken. Om alles wat de Amerikaansche werkkracht en het Amerikaansche bestuur in betrekkelijk korten tijd voor de Filippijnen hebben opgebouwd: een behoorlijk regeer-systeem, een orde-handhavende politiemacht, „Europeesch"-ontwikkelde cultures, modern onderwijs, havens, een groote stad als hoofdplaats, onschatbare handelsrelaties en nog meerdere commercieele „mogelijkheden" — wij herhalen: het zou een m i s d a a d zijn om nu dat alles in de onbekwame handen van zelf-uitgeroepen inheemsche bewindsmannen te laten, die deze vrucht van jaren stagen arbeid in *no time* door wanbeheer op de flacon zouden helpen. Het onderzoek heeft toch ten duidelijkste aangetoond, dat de „bijna autonome regeering" der Inlanders een allermiserabelst financieel beheer heeft gevoerd!

Er is een voor de hand liggende analogie tusschen de Amerikaansche Filippijnen en Ned. Oost-Indië. Alleen: hier is men nog niet aan een autonome regeering toe. Wèl heeft het zwaard ons gevaarlijk dicht en dreigend boven 't hoofd gehangen. En nu nóg laten de pogingen der autonomisten ons niet geheel met rust. Al blijkt gelukkig de huidige Regeering verstandig genoeg om zich niet door de veelverkrachte „teekenen des tijds" uit haar evenwicht te laten brengen.

Wat wil men toch...... die autonomistisch aangelegde „men"...... die voor 99 percent analphabete „men"...... die één-procent lezende en schrijvende „men", die beter deed te luisteren naar wat de Cincinnati *Enquirer* verstandig over de Filippijnsche autonomie-beweging opmerkt:

„......Wij hebben een volk gered uit het oerwoud en het bevrijd van despotisme en afpersing (door eigen hoofden);

wij hebben dat volk noodig... en het heeft òns noodig. Wanneer het gereed is voor zelf-bestuur zal het zelf-bestuur krijgen, evenals Cuba."

Wat wil men in Ned.-Indië dan toch? Ook wij — lees: het Nederlandsche Gezag, de Nederlandsche werkkracht, het Nederlandsche Intellect en het zoo vervloekte Nederlandsche Kapitaal! — hebben het volk van Java „gered". Ook wij hebben het bevrijd van afpersing en van onbeschaafdheid. Wij hebben het onderwijs gebracht en cultures, en een behoorlijke regeering, en wegen, en steden, en nationaliteitsbesef, — en wij hebben laten blijken, dat wij het beste met het volk van Indië vóór hadden, óók in òns belang.

En er is in den laatsten tijd niemand van eenig gezag geweest, die niet van ganscher harte heeft toegegeven, dat het volk van Indië autonomie en zelfbestuur kan krijgen...... zoodra het daarvoor rijp is. Maar elk verstandig mensch, die op de hoogte is van den toestand, zal moeten erkennen: dat het zóóver nog niet is. Dat het „nog steeds onze plicht is om onze vlag op deze eilanden te handhaven, waar zij beteekent: bescherming en welvaart." En mèt de vlag: ons geheel regeersysteem, dat geleidelijk wel wat meer „autonoom" zal worden, naarmate Indië geschikte inheemsche krachten levert. Er zijn nog nooit „geschikte" krachten geweerd.

Er zijn ook in Indië elementen — nationalistische elementen —, die, met den Filippijnschen agitator Manuel Quezon *„rather would see the country run tot hell by the natives than see it run right by foreign government."* Doch tegenover dezulken staat méér dan „louter winstbejag" der „overheerschers". Tegenover iederen dergelijken extremistischen vernielingszin staat de trots der Nederlanders in het in Indië verrichte werk en een oprechte belangstelling voor het wèl van een volk, dat door hen uit onbeschaafdheid werd „bevrijd". En op dat gevoel — dat moeilijker te bestrijden is dan „louter winstbejag" — rust de toekomst van Insulinde!

Wat koloniale ontwikkeling betreft staan de Filippijnen niet zoo heel ver van Ned. Oost-Indië af. Wat men dáár doet, kan ons allicht tot leering en voorbeeld strekken...... en ons sterken in een houding van vastberadenheid tegenover onverantwoordelijke uitbuiters van verkeerd-begrepen „nooden der bevolking". Geleidelijk komt men over de geheele wereld terug van „uitersten" en zoekt weer den middenweg. De communistische heilstaat leed een onherroepelijk fiasco in Rusland. Den Pruisischen Kulturstaat verging het al even ellendig. En door die voorbeelden wijzer geworden, steekt men elders de hoofden bijeen om een *compromis* te zoeken. Wat niet altijd even vlot van stapel loopt! Ondertusschen is het „met de condities in verscheidene koloniale landen heel wat beter en rustiger gesteld, dan in vele der onafhankelijke landen van de wereld."

Dat geldt óók voor onze kolonie. Laten we daar dan gelukkig en tevreden mee zijn en ons spiegelen aan de ellende elders. En niet in troebel water visschen. En in 's hemels naam niet veel schermen met „leuzen" als autonomie...... leuzen, die *after all* tot weinig anders dienen dan een aantal politieke strebertjes wat onverdiende publiciteit en — wat zouden ze graag! — een gratis-reis naar Europa bezorgen.

De N. I. P. en Japan.

De flirtation met Japan, een jaar of vijf geleden door de Nat. Ind. Partij gevoerd, wordt in 't herleefde partij-orgaan, de *Expres*, hervat. Hier is een gedeelte uit een inleidend artikel over de verhouding tot Japan:

Lezer, *De Expres* waarschuwt u, dat u in haar kolommen geen anti-Japansche campagne zult vinden, in welken versluierden vorm ook. Noch bewust, noch onbewust. Wij hebben daar zeer klemmende redenen voor.

Ten eerste is het in elk opzicht verre van ons om op oorlog aan te sturen. Elk aandeel daaraan, hoe gering ook, wijzen wij van de hand.

Voorts is Japan de kampioen van het Oosten, aan wie een band van diepe erkentelijkheid elke Oostersche natie bindt voor het breken van den machtgevenden toovercirkel

om den heiligen Europeaan, die hier — en niet Japan heerscht.

Ten vervolge is Japan onze natuurlijke bondgenoot, geen wij ons voorstellen in het vervolg duidelijk te m

Ten vierde is er ons alles aan gelegen, dat bepaalde tersche invloeden in ons vaderland worden verzwakt.

Ten laatste zien wij een tijd komen, dat er wellicht beroep gedaan zal worden op ons Oostersch gemoed en het ons, dat dan dit beroep niet tot dooven mag zijn ge

Maar niet alleen, dat wij niet zullen meedoen aan lang ingezette perscampagne tegen Japan, — wij stellen zelfs voor in die perscampagne de partij van Japan te dedigen.

De Loc. — van 26 Jan. —, waaraan wij dit leenen, zal ook letten op het vervolg.

De ontwikkeling van Sumatra.

In aansluiting op een dd. 5 Jan. in het S *Hbl.* verschenen entrefilet over de ontwikke van Midden-Sumatra, merkt men aan het blad dd. 25 Jan. — op, dat het, om een vergelijkin treffen tusschen de belangrijkheid van de ha van Padang en Sabang, beter geweest zou zijn, daarbij de kustvaart uit te schakelen en daa de onder Ned.-Indische vlag varende schepen in aanmerking te nemen, daar dan een beter b van de internationale beteekenis der havens w verkregen. Neemt men dit als criterium, dan k men, dat in 1918 te Padang 78 schepen onder tenlandsche vlag binnenliepen en te Sabang 7

Voorts is de uitvoer van producten van W naar Oost-Sumatra over land niet zoo belang als uit het bewuste entrefilet wel zou blijken. D dat het grootste deel van de goederen met dr koelies wordt uitgevoerd, lijkt het nog wel Doch zelfs al zou men daar het cijfer van 50 lies per dag voor aannemen, zoo zou op die nier per jaar ongeveer 500 ton kunnen wo uitgevoerd, hetgeen tegenover den totalen uit van Padang ad 34000 ton weinig beteekent.

De radio-verbinding.

De radioverbinding tusschen Nederland en N Indië zal vermoedelijk tegen het einde van dit j van weerskanten tot stand komen. De *Deli Cr* van 31 Jan. — vraagt zich af, of deze verbind dan niet dienstbaar gemaakt kan worden aan factor van groote beteekenis, namelijk de inl voorlichting van Indië omtrent Europeesche en het bizonder Nederlandsche zaken.

O zeker, ook thans bestaat reeds een intens voorlichting en de Indische Pers, zoowel de gr als de kleine bladen, brengen dagelijks door middeling van *Aneta, Reuter* en *Havas* stroo telegrammen over het wereldgebeuren. Wij zou echter nòg meer voorlichting wenschen, maar tegen verminderden prijs.

Wanneer de mogelijkheid bestaat om tussc de andere kabelmaatschappijen en draadlooze rieven door een zeer goedkoop perstarief in te ren voor draadlooze perstelegrammen, dan zal draadlooze verbinding beter dan welke andere binding ook, ten goede kunnen komen aan de wisseling van gedachten tusschen beide lan door duizenden mijlen gescheiden, en toch zooveel duizenden belangen verbonden. Het te woordige perstarief bedraagt een gulden per wo tusschen Indië en Holland en omgekeerd. W neer dit tot de helft van den prijs kan wor teruggebracht, dan zullen Nederland en Indië de draadlooze verbinding dichter bij elkaar bracht worden dan door commissies, films en w andere maatregelen ook.

Opheffing Preanger Meisjes-H.B.S.

De *Pr. Bode* brengt het voor Bandoeng min prettige bericht, dat de Preanger H. B. S. meisjes aan het eind van het loopende school zal worden gesloten. Te begrijpen is, dat zulks het geval is met den daarbij behoorenden cur tot opleiding voor onderwijzeressen.

De mislukking van het internaat, dat oorspr kelijk aan de inrichting verbonden was, heeft alleen groote financieele schade te weeg gebra maar bleek ook een belangrijke factor te zijn het al of niet slagen der school. De sluiting

...et internaat toch had tot gevolg, dat het aantal leerlingen te gering werd, wat weer de inkomsten drukte. Er is geen sprake van, dat het onderwijs minder goed is, integendeel, doch er komen te weinig leerlingen van buitenaf.

De beide lagere scholen, die onder de vereeniging ressorteeren en wier toestand zeer gunstig is, blijven gehandhaafd.

Het is wel jammer, dat men een inrichting, die met zooveel durf was opgezet en die in een bestaande behoefte scheen te voorzien, moet sluiten.

De Samarinda-steenkolen.

Door de Soerabaia-bladen wordt de aandacht gevestigd op de schitterende kwaliteit der steenkolen, afkomstig van de mijnen der Oost-Borneo Mij. in Samarinda, die voorzeker glansrijk een proef kunnen doorstaan met de in Indië aangevoerde Australische en Engelsche kolen. In verband met de dreigende schaarschte dezer brandstof in Europa, is het niet uitgesloten dat men in Indië aangewezen zal zijn op deze waardevolle Indische kolen. Was de productie der mijnen in Januari 1921 nog geen 3000 ton, deze is nu gestegen tot 12000 per maand; verwacht kan worden, dat deze hoeveelheid binnenkort zal zijn opgevoerd tot het dubbele.

Het ware te wenschen, dat belanghebbenden aan deze Indische Industrie de voorkeur gaven boven de buitenlandsche, vooral waar het gehalte van deze brandstof in geen enkel opzicht voor een andere behoeft onder te doen.

Het standbeeld van Pastoor Verbraak.

Na het overlijden te Magelang van den bekenden Pastoor Verbraak, op 1 Juni 1918, kwam een comité tot stand, dat besloot om de nagedachtenis van den priester blijvend te eeren. De giften vloeiden rijkelijk, zoodat aan mej. Rueb in Den Haag opgedragen kon worden het standbeeld te ontwerpen. Deze heeft zich, volgens *de Loc.* — van 30 Jan. — uitstekend van haar taak gekweten. Het beeld van donkergroen brons is met het granieten voetstuk 5 Meter hoog en omgeven door een rij pilaren met kettingen. Op het voetstuk staat gebeiteld:

Pastoor H. C. Verbraak
1835—1918
Aalmoezenier 1874—1881
Atjeh 1874—1907

Het beeld, den 27en Jan. te Bandoeng onthuld, is een sieraad van het toch reeds zoo mooie Molukkenpark, achter het Paleis van den Legercommandant. Moeilijk had men een betere, rustiger plaats voor het monument van dezen eenvoudigen, nobelen zieleherder kunnen vinden.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Jaarsverwisseling 1921—1922.

Toen het jaar 1921 zijn intrede deed, werd in de „Sinar Hindia", op grond van de destijds heerschende toestanden in Ned.-Indië, gewezen op de crisis, welke onvermijdelijk komen moest en die zich niet alleen op politiek, doch ook op sociaal gebied zou doen gelden.

Vergelijkt men die crisis met die, welke Europa doormaakt, dan is zij betrekkelijk van geringe beteekenis, doch dat neemt het feit niet weg dat in Ned.-Indië, bij de bestaande omstandigheden, de massa menige zucht slaakt.

De heer Soekri betreurt het in de „Sinar Hindia" van 2 Januari 1922, dat de verschillende Inlandsche volksgroepen nog steeds geen krachtige organisaties hebben kunnen vormen, doordien de moderne geest nog niet in de hoofden is doorgedrongen en tengevolge waarvan door die groepen niet goed wordt begrepen van waar de beweging komt, die het volksbestaan beroert.

Aan de zijde van de tegenpartij was de actie daarentegen scherp en viel wederom menig persoon als slachtoffer daarvan.

Zoo werd de heer Tjokroaminoto, de oudste van de Sarikat Islam-beweging, in voorloopige hechtenis gesteld, terwijl de heer Baars, die thans in Rusland vertoeft, tot eene scheiding met de Javaansche volksgroep gedwongen werd.

Het noemen van de namen van zoovele andere slachtoffers der beweging acht de schrijver niet noodzakelijk; alleen wil hij hen in gedachte gedenken bij de intrede van het nieuwe jaar 1922.

Terwijl, zegt hij verder, de actie der tegenpartij een steeds dreigender houding aannam, zou het in het afgeloopen jaar bijna tot eene ontbinding van de volkspartij zijn gekomen, doch gelukkig heeft deze aangelegenheid zich zoodanig gekeerd, dat men, op het einde van het jaar 1921, zich toch tegenover de reactie te weer kon stellen.

Niettemin blijven tal van gevaren dreigen en dit geeft zeer zeker aanleiding tot teleurstelling, doch men blijft vertrouwen stellen in de toekomst en hoopt spoedig het volk uit zijn slaap te doen ontwaken en in actie te doen treden.

Het moeilijke ten deze is vooral dat bij de groote volksgroep van landbouwers feitelijk geen organisatie bestaat en deze moeilijk is op te wekken tot het bereiken van idealen, waar zij meer denkt aan zich zelve dan aan anderen.

Met het zich te veel laten gelegen liggen aan het materieel bestaan, komt de werknemer er niet, doch de aandacht moet worden geconcentreerd op de verheffing van de Javaansche volksziel door middel van verscherping van het verstand en verhooging van het gemoedsleven, tot nut van het algemeen en waardoor men de massa in staat kan stellen een behoorlijk levensbestaan te leiden.

Voor het overgroote deel van de volksstammen, die in Ned.-Indië wonen, schijnt het, volgens den schrijver, wel moeilijk te zijn den modernen wetenschappelijken geest en het moderne gevoelsleven in zich op te nemen.

De geest, welke bij die stammen thans nog heerscht, staat daarvoor te veel onder de oude bijgeloovige invloeden en hecht te veel geloof aan de geboorte van een toekomstigen „Radja Adil", van wien alle heil wordt verwacht.

Behalve de personen, die de lagere scholen hebben bezocht, doet de menigte te veel aan het mystiek geloof.

Zoo zijn er nog lieden, die gelooven dat een persoon de bovenaardsche macht heeft om met een doek een bewegende tram stil te doen staan, terwijl eene besmettelijke epidemische ziekte, volgens het oordeel van de menigte wordt teweeggebracht door Nja Ero, dat is de vorstelijke geest, die het gezag voert over de geesten van de zee ten Zuiden van Java.

Voor de ontwikkelde Javanen stemt dit bijgeloof van het volk tot nadenken, omdat het de vooruitgang tegenhoudt en dat men wil en moet bezweren door wetenschappelijke boeken te verspreiden en propaganda te maken voor betere begrippen.

Met de opwekking tot het volk om daaraan ernstig mede te werken, besluit de heer Soekin zijn artikel.

Andere tijden.

Den 2en December 1921 was er ter hoofdplaats Bandoeng iets vreemds te zien, schrijft men in de „Perniagaän van den volgenden dag.

Een in fraaie kleederen (Chineesche?) gestoken inwoner van Bandoeng begaf zich met eene kleine hoeveelheid bagage gevangeniswaarts, daarbij begeleid door Inlandsche muziek.

Niemand begreep iets van die optocht.

Sommige lieden dachten, dat een Volksraadlid zijne straf ging uitzitten wegens te hard rijden met zijn auto; anderen dachten te doen te hebben met een leider van de Inlandsche volksbeweging.

Bij de gevangenis gekomen, liet de cipier de muziek ophouden.

Bij onderzoek bleek de persoon in kwestie te zijn een door den landrechter veroordeeld individu wegens het toebrengen van slagen aan een zijner landgenooten.

De straf was *f* 10 boete, bij wanbetaling te vervangen door 3 dagen gevangenisstraf.

De vrijheidsstraf verkoos hij boven de geldstraf en greep deze gelegenheid aan om, door opzien te wekken, aan het publiek te toonen dat hij ontstemd was over de aan hem opgelegde straf en haar belachelijk wou maken.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Moord op den Luitenant der Chineezen te Langsar (Oostkust van Atjeh).

In de „Sinar Sumatra" van 3 Januari 1922 wordt medegedeeld, dat genoemde Chineesch-officier, op eene wandeling te Langsar, plotseling door 2 zijner rasgenooten werd besprongen en met steekwapens zóódanig in borst en buik werd gewond, dat hij daaraan overleed.

Men heeft den heer Tjong Pat Poh nog levend huiswaarts kunnen brengen, doch hij stierf vóór de komst van den geneesheer tengevolge van bloedverlies.

De luitenant had de gewoonte om de reispassen van verdachte lieden aan te houden, hetgeen voor de daders van het misdrijf de aanleiding schijnt geweest te zijn om hun wrok te koelen.

Volgens andere gegevens zou de luitenant hulp hebben verleend in het onderzoek van de roofzaak van Loeboek Dalem en de daders daarvan hebben gearresteerd, in welke zaak ook de moordenaar van den heer Tjong Pat Poh was betrokken.

De daders zijn thans in hechtenis, doch het onderzoek heeft nog niet tot bepaalde uitkomsten geleid.

Verplaatsing van de hoofdplaats Banjoewangi.

In de nieuwsbladen is reeds herhaaldelijk gewezen op den slechten gezondheidstoestand van de hoofdplaats Banjoewangi, welke vestiging als een groot malarianest kan worden beschouwd.

Vooral in den laatsten tijd eischt de malaria vele slachtoffers.

Er is geen enkele woning in de stad of men treft daarin zieken aan.

De hitte is er ondragelijk en het vuile water is een haard voor de malariamuskiet.

De plaatselijke ambtenaren kunnen het te Banjoewangi nooit lang uithouden en worden wegens malaria steeds overgeplaatst.

Het vreemde van het geval in deze is, zegt de schrijver, dat, terwijl 100 pCt. van de Chineezen door de ziekte worden aangetast, er 2 Australiërs zijn die immuun schijnen te zijn voor de malaria, hetgeen de bevolking toeschrijft aan het gebruik van whisky, met welken drank de beide Australiërs hun lichamelijk omhulsel in of onder de pekel trachten te zetten en te houden.

De Regeering is blijkbaar wel op de hoogte van den slechten gezondheidstoestand van Banjoewangi, hetgeen blijkt uit het feit, dat de assistent-residentswoning naar Soekaradja is verplaatst, welke plaats op een afstand van 1 paal van de hoofdplaats is gelegen.

Wil men de kwaal in den grond aantasten, dan zal men de geheele hoofdplaats naar een meer koel terrein op flinken afstand van de tegenwoordige vestiging moeten verplaatsen.

Natuurlijk zijn daaraan omvangrijke bezwaren verbonden, doch de gezondheid van de bevolking gaat boven alles, zegt de schrijver.

(Sinar Sumatra 3 Januari 1922).

Chineesche Weldadigheids-Operavoorstelling te Solo.

Op den 25en, 26en en 27en November 1921 werd te Solo, in het Tjiong Hoa Hwe Koan-gebouw, door de leden van de Hok Kay Bian Hap Hwe Vereeniging eene liefdadigheidsuitvoering gegeven.

De medewerker van de „Perniagaän" deelt in het nummer van 5 December 1921 daaromtrent mede, dat, volgens het programma, op den eersten avond zou worden vertoond „Verliefdheid uit vergissing", op den 2den avond „Het geheim van een geërfden ring", naar een ware gebeurtenis, zooals die heeft plaats gehad in de straat Ketandan niet

ver van de hoofdplaats Soerakarta en op den 3e avond „Het geheim van Djember".

Na de tooneelstukken zou eene sportuitvoeri[ng] van de vereeniging „The Student's Sport Associa[]tion" worden vertoond, opgeluisterd door de m[u]ziek van de Tjiong Hoa Im Gak Hwee Vereenigi[ng].

Ten 9 ure 's avonds van den eersten avond ve[r]scheen de heer Njo Joe Tik op het podium [en] deelde den aanwezigen mede, dat het programm[a] was gewijzigd en men kindersport te zien zou g[e]ven door de 12 aanwezige leerlingen van de Tjio[ng] Hoa Hwe Kwan-school, vergezeld van Chineesc[he] muziek, hetgeen geschiedde.

Vervolgens betrad de heer Oei Kok Khoen h[et] podium en gaf, namens de Chineesche besture[n] aan het publiek te kennen, dat men wegens g[e]brek aan tijd de operavoorstelling niet behoorli[jk] had kunnen voorbereiden en dat men het zou mo[e]ten stellen met verhalen of tooneel zonder muzie[k].

In de pauze, die intusschen aangebroken wa[s], vroeg de heer Lun Khim Siang, van Semarang, [op] verzoek van de vereenigingsbesturen het woord [en] wees daarbij op het goede werk dat door de Tjio[ng] Hoa Hwe Kwan Vereeniging werd en wordt ve[r]richt en dat de resultaten daarvan het recht gave[n] steun te verzoeken aan alle Chineezen, die h[et] goede voor hebben met den Chineeschen stam.

Men moest daarbij niet vergeten, zeide hij, d[at] de bestuursleden der vereeniging naast hun eig[en] werkkring geheel belangeloos werkzaam waren [in] het belang van den vooruitgang der Chineezen.

Deze rede werd met handgeklap begroet, waarn[a] door den heer Njo Joe Tik, in overleg met het be[]stuur der vereeniging, op het podium een sto[el] werd gebracht en te koop werd aangeboden, waa[r]van de opbrengst moest dienen voor de uitvoerin[g] op den 2en avond.

Dit viel in goede aarde.

De stoel bracht meer dan *f* 2000 op, terwijl on[]geveer *f* 4000 aan kaartjes werd genomen door d[e] ongeveer 1500 aanwezigen.

Op den 2en avond was het publiek talrijke[r]. Het werd door den heer Tan Tjoen Lee welko[m] geheeten en voor de trouwe opkomst bedankt.

Te 11 uur 's avonds werd wederom een sto[el] verkocht, die een behoorlijken prijs opbracht, doc[h] aangezien nog geen *f* 10.000 bijeen was verzamel[d], werden op den 3en avond eenige flesschen cham[]pagnewijn verkocht, waardoor alles gezamenlij[k] *f* 9773.75 opbracht.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Nieuwe Natuurmonumenten in Ned.-Indië.

In No. 34 van het Alg. Landb. Weekbl. v. N.-I. vindt m[en] mededeelingen over 7 nieuwe terreinen welke, door tu[s]schenkomst van de Ned.-Indische Vereeniging tot Natuu[r]bescherming, van gouvernementswege zijn aangewezen t[ot] „Natuurmonument". Indië gaat dus steeds vooruit op d[it] gebied en telt door deze laatste aanwinst nu niet mind[er] dan 66 natuurmonumenten.

De 7 nieuwe (verkort weergegeven) zijn: In de residen[tie] Bantam. 1. Het Danoemeer met de omringende moera[s]gronden. Dit Indische „Naarder" meer wordt omzoomd do[or] botanisch merkwaardige zoetwater-moeraswouden en in h[et] water zelf bevindt zich langs de oevers een 3 M. hoo[ge] rietgras-vegetatie, bestaande uit een vrij onbekenden sta[m]vorm van de Coix lacrymajobi. 2. Het Z.-W. schiereila[nd] van Bantam, Oedjoeng Koelon, als reserveterrein voor gro[ot] wild, vooral voor de thans op Java bijna geheel uitgeroei[de] rhinocerossen en voor herten en bantengs. 3. Prinsen-eila[nd] om dezelfde redenen beschermd als Oedjoeng Koelon.

In de res. Batavia. Klein Kombuis, een van de Duizen[d] eilanden voor de reede van Batavia. Beschermd om d[e] mangrove vegetatie ongerept te laten en om te dienen a[ls] broedgelegenheid voor zeldzaam voorkomende vogels.

In de res. Pasoeroean. Ranoe Koembolo, een wildhou[t]bosch bij het prachtige meer van dien naam op de zui[d]helling van den Smeroe.

In de Padangsche Bovenlanden. „Baringin-sati", een merkwaardig groote waringinboom bij Fort van der Ca[]pellen.

Op het eiland Moena (ten Z. van Celebes) Napobala[]een bosch met bijzonder groote djatiboomen.

Op Sumatra's Oostkust. Een meertje niet ver van de[n] Petani, te midden van een botanisch zeer merkwaardi[g]

omgeving; het meertje is bijkans wit en ligt te midden van mirthen en wilde appelboomen. De plaats is heilig voor de Bataks.

Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. O.-I.

Van den 47en jaarg. (1918) van het Jaarboek van het Mijnwezen verscheen onlangs (bij de Landsdrukkerij te Weltevreden) het algemeen gedeelte en het tweede gedeelte der Verhandelingen (een hierbij behoorende atlas met 19 kaarten zal later verschijnen).

Deze „Verhandelingen" bevatten de volgende bijdragen. Geologische overzichtskaart van den Ned. Oost-Indischen Archipel, schaal 1:1.000.000. Verklarende tekst bij blad 1× (West-Borneo en Billiton), bewerkt door den geoloog Ir. L. J. C. van Es. — Aanhangsel „Nuttige delfstoffen", bewerkt door Ir. L. J. C. van Es en Ir. G. Bouwmeester. — Geologisch-mijnbouwkundig onderzoek van het Lematang-kolengebied in de res. Palembang. Voorbericht van den Chef van het Mijnwezen. — Verslag over de resultaten van het geologisch-mijnbouwkundig onderzoek der Tandjoeng-kolenvelden (Res. Palembang), door den mijningenieur F. G. Mannhardt. — Geologisch mijnbouwkundig overzicht over het kolenvoorkomen in de Mijnconcessies „Soekamarinda" en „Boenian" en het tusschen deze beide gelegen kolenveld „Ajer Serillo", gelegen in de onderafd. Lematang Oeloe, res. Palembang, door Dr. E. Hartmann. — Verslag over de resultaten van het geologisch-mijnbouwkundig onderzoek van het Kendi-Ringin kolenveld (Res. Palembang), door den mijningenieur K. G. J. Ziegler.

Indische tentoonstelling te Boedapest.

Den 16en Maart werd te Boedapest een Ned. Oost-Indische tentoonstelling geopend, waartoe het initiatief werd genomen door den Nederlandschen landbouwer Eduard Philipp, die van moederszijde van Hongaarschen oorsprong is, doch voor 25 jaar naar Java imigreerde en daar in de cultures werkzaam was.

De tentoonstelling, welke alle producten van de Soenda-eilanden bevat, vindt grooten bijval. Vooral het Javasche kunstweefwerk trekt veel belangstelling. Het kort geleden voor het eerst te Boedapest verschenen tijdschrift Magyar Holland Szemle (Hongaarsch-Nederlandsche Revue) bevat uitvoerige berichten over de tentoonstelling.

In- en Uitvoer.

De hr. Th. op de Coul begint in het Nr. van 22 dezer aan een artikelenreeks: Onze Indische cultures in 1921 en hare vooruitzichten in 1922. Hij bepaalt zich thans tot inleidende beschouwingen, welke begrijpelijkerwijs somber gestemd zijn. Niet alleen drukt op Indië de huidige economische crisis, die ten slotte toch overwonnen wordt zoodra normaler tijden aanbreken, maar ook dreigen er andere gevaren, meent schr., die misschien op de toekomstige ontwikkeling van Insulinde van veel meer fnuikenden invloed zullen zijn, n.l. de uitbreiding der weermacht, de verhooging der belastingen en de sociale maatregelen. De hr. O. d. C. acht het in de gegeven omstandigheden een gebiedende eisch dat allereerst aan groote bezuinigingen en een sterke versobering bij den *Staatsdienst* gedacht wordt.

Op hetzelfde aambeeld hamert de hr. H. Ch. G. J. van der Mandere in eene beschouwing over den dienst der Staatsspoorwegen in Indië. Niet in verhooging der tarieven, maar in inwendige bezuiniging moet z.i. deze tak van dienst herstel zoeken van het blijkbaar verloren evenwicht.

Mededeelingen Burgerl. Geneesk. Dienst.

Deel I van jaarg. 1921 der Mededeelingen van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst in Ned.-Indië bevat de volgende bijdragen: Een Malaria-epidemie, veroorzaakt door M. sinensis, door E. Walch en B. Walch-Sorgdrager. — De Malaria-epidemie te Naras (Priaman) in het jaar 1918, door Prof. Dr. W. Schüffner en Dr. B. Hylkema. — Over de doseering van het Oleum Chenopodii en opmerkingen over de wormkuur, door Dr. W. Schüffner en Dr. H. Vervoort.

In Deel II één studie van Dr. J. Smit over de reiniging van water met behulp van kalk.

Vrije Arbeid.

In het Febr.-Nr. een artikel van den hr. H. F. Tillema „Mr. Fock en Dr. van Ravesteyn", waarin schr. aan beiden hulde brengt voor hun streven naar verbetering der hygiënische teostanden in Indië. — Prof. Mr. J. E. Heeres vraagt in zijn rubriek „De parlementaire Maand" vooral aandacht voor Suriname.

Het Bijblad „Nieuw Indië. Orgaan van het Comité „Nieuw Indië" bevat o.m. Het Comité voor de autonomie voor Indië, door T. V. — De Volksraadamendementen op het ontwerp-Javasche Bankwet 1922, door W. de C. B. — Uit de pers (De pandhuisstaking. — De Regent van Bandoeng en de pandhuisstaking). — Het veeartsenijkundig onderwijs in Indië. — Het ontwerp-vlootwet (adres van het „Comité Nieuw Indië" aan de Staten-Generaal). — „Kromo Blanda" IV (bespreking, door J. E. Stokvis).

Beschouwingen over Tropen eubiotiek.

Den 16en Nov. 1921 hield Dr. E. de Vries een lezing voor de groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond, welke sedert in druk is verschenen (bij H. van Ommeren te Paramaribo) en getiteld is: Eenige beschouwingen over tropen-eubiotiek (de kunst om in de tropen lang en gezond te leven).

De brochure wordt ingeleid door Dr. J. W. Wolff, wd. Geneeskundig-Inspecteur te Paramaribo, die de publicatie toejuicht, o.a. omdat juist in Suriname, waar op het gebied van hygiëne nog zoo'n groot arbeidsveld braak ligt, het zoo noodig is dat *ieder* eenig inzicht heeft omtrent de oorzaak en de verbreiding van infectieziekten als Malaria, Typhus, Filaria, enz.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 34 bevat o.m. Huidenbereiding. — Ananas op Ceylon en elders. — De aetherische oliën leverende planten van Ned. Oost-Indië en de bereiding van haar oliën, door A. W. K. de Jong. De katoencultuur in Australië. — Arbeidsverhoudingen (De economische toestand. — De assistentenregeling). — Het paard op de Karovlakte (Bataklanden). — Pluimveeteelt (Nog iets over de voeding. — Entstof tegen diphtheritis en vogelcholera). — Een plantentuin voor schimmels. — Knoflook als anti-sceptisch middel.

Geologische onderzoekingen in 1919.

Vanwege het Dep. van Burgerl. Openb. Werken zijn gepubliceerd de uitkomsten der geologische onderzoekingen van Dr. G. J. N. Hengeveld ten behoeve van 's Lands Waterstaat-, Gewestelijke- en Gemeentewerken in Ned.-Indië in het jaar 1919.

De onderzoekingen werden verricht ten behoeve van de irrigatie (wadoeks), bruggen en wegen, werken in het belang van de gezondheid, afdeeling gebouwen, afdeeling havenwezen. Speciaal verdient o.i. vermelding de in de rubriek Diversen opgenomen geïllustreerde verhandeling van Dr. Hengeveld over de Kloetuitbarsting van 20 Mei 1919, haar oorzaak en hare gevolgen, in verband gebracht met irrigatie- en andere technische plannen.

Publicaties Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat.

Hoofdzakelijke inhoud van afl. IV, jaarg. 14. Notulen der Alg. Verg. van de Soekaboemische Landbouwvereeniging, gehouden op 25 Sept. 1921. — Onze theecultuur in verband met de markt-omstandigheden, door A. E. Reynst. — Over de Bunch Caterpillar, door Dr. Ch. Bernard. — Over Phytorus dilatatus, een nieuwe theeplaag, door Dr. Ch. Bernard. — Bestrijding van Helopeltis door Nicine, door A. Garretsen, met Inleiding van Dr. Ch. Bernard. — Over parasieten van schadelijke insecten, door R. Menzel.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 51. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. — De meren van Bandoeng (II. Het Telaga Patengan. III. Kawah Poetih. IV. Meer van Pandjaloe. V. Telaga Bodas. VI. Meer van Leles), door S. A. Reitsma. — De derde wetenschappelijke samenkomst van Indische Landbouwtechnici te Wageningen (Febr. 1922), door Prof. J. van Baren. — De Zending der Gereformeerde Kerken op Midden-Java (II. Tegenwoordige methode), door D. Bakker. — Herinneringen aan den bestuursdienst in Ned.-Indië (vervolg).

Prof. Dr. H. Blink.

Als nagalm der huldiging van Prof. Blink bij gelegenheid van diens 70sten verjaardag, geeft de Maart-afl. van het Tijdschr. v. Economische Geographie het fraaie portret van den jubilaris, gevolgd door de redevoeringen van Dr. P. van Hoek en Mr. R. E. Kielstra, uitgesproken 11 Febr. j.l.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 12. Gedachtenwisseling, gevolgd op de voordracht van Dr. A. W. K. de Jong over „Practische ervaringen op het gebied der nijverheidsbevordering van Regeeringswege in Ned.-Indië". — De tuinbouw en voorlichtingsdienst in Ned. Oost-Indië, door J. J. Ochse. — Iets over de botanische resultaten der Noord-Nieuw-Guinea-expeditie, door H. J. Lam, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Plantersvereeniging „Semarang-Kedoe". — In- en uitvoer van Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, enz. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over vetten, oliën en wassen.

De Reflector.

In het Nr. van 11 Febr. wijst de hr. W. J. Kroon er op, dat het in Nederland gevestigde Comité Nieuw-Indië zijn adhaesie heeft betuigd aan de actie in Indië aan de propaganda ter verkrijging van autonomie voor Indië op den grondslag, neergelegd in het verslag der meerderheid van de Herzieningscommissie. Hij vraagt zich af hoe 't komt dat van sommige zijden in Indië een lauwheid is betoond, welke schril afsteekt bij de warmte in Nederland aan den dag

gelegd door personen met zulke goedklinkende namen; — hoe laat 't o.m. zich verklaren dat de in Indië aanwezige leden, die behoord hebben tot de meerderheid der Herzieningscommissie, zich onttrokken hebben aan een beweging, die het geesteskind — tot het voortbrengen waarvan zij toch medegewerkt hebben — van de windselen tracht te bevrijden, welke het anderhalf jaar lang reeds bekneld houden?

Schr. ziet hierin de almachtige Indische bureaucratie aan het werk, die — hoe almachtig ook — zich richt naar een hooger Almachtigheid, in den Haag zetelende.

De hr. Kroon geeft in hetzelfde Nr. van de Reflector ook een vervolg van zijn „Uit het land van den fieren Sumatraan”; schr. behandelt thans o.a. de belasting-opstootjes ter Sumatra's Westkust in 1908 in verband met de verhouding van het Ned. gezag tot de Maleische inzettingen aldaar.

De Indische Post.

Op de navolgende bijdragen in No. 11 zij de aandacht gevestigd. De eenheid der Maleische volken in Oost-Indië, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Wandelingen door 's Lands Plantentuin, door C. J. Stomps. — Een nuttige boom (De Arenpalm), door O. Tahoe. — No. 12. De Europeesche arbeidskracht in de Java-suikerindustrie, door H. Burger. — Uit de rimboe van Sumatra. De zonde-ceêl gelicht van het hoofdadministrateurschap, door v. d. S. — Interview met Karel Wybrands, door Jan Feith.

Regeerings-Almanak voor Ned.-Indië.

De Regeeringsalmanak voor 1922 is sedert eenige weken hier te lande verkrijgbaar gesteld. Sommige Indische persorganen hebben bezwaar tegen de uitbreiding welke de Almanak ook dit jaar weder heeft ondergaan, maar o.i. is die critiek onverdiend en verdient het veeleer toejuiching dat de samenstellers naar volledigheid streven dezer buitengewoon practische Regeeringsuitgave.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned. Indië.

6e Jaarg. No. 2. Heeft Hevea Brasiliensis onder normale groeiomstandigheden een samengestelde kurkhuid? door J. Gandrup. — Onderzoekingen over het voorkomen van caoutchouc bij Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — Over bastregeneratie bij Hevea, door Dr. W. Bally. — Rubberhoudend papier.

* * *

Kon. Magnetisch en Metereologisch Observatorium te Batavia. Verhandelingen No. 8. Het klimaat van Ned.-Indië, door Dr. C. Braak, Deel I, afl. 2.

Verslag betreffende de toepassing van het wadoekstelsel over 1918 en 1919. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

Verslag over de Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië over het jaar 1917. Derde gedeelte. Bruggen en wegen. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Korte geschiedenis van Nederlandsch-Indië van de vroegste tijden af. Voor de hoogste klassen der lagere scholen, Mulo en middelbaar onderwijs, door W. Carelse. Derde druk. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Lezing met debat over de unificatie van de rechtspraak in den Bataviaschen kring der Ned.-Indische Juristenvereeniging, gehouden door Mr. P. H. Fromberg Sr. op 8 Oct. 1921.

Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten. No. 51. Bijdrage tot het vraagstuk der bladrollers van de thee, door S. Leefmans. — No. 52. Aanteekeningen over slijmziekte in Arachis hypogaea (Katjang tanah), door Dr. B. T. Palm.

Verslag van de Commissie voor den luchtverkeersdienst, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van 10 April 1919, No. 27, betreffende hare verrichtingen tot ult. 1920. Bijlagen: 5 w.o. 2 kaarten. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Nog eens de Scheidingsnota (Rapport der commissie over scheiding van Kerk en Staat in Ned.-Indië). (De Java-Post, 17 Febr. 1921).

Een stem uit de Inlandsche Christenwereld, door H. Djajasoebrata. — Het Nederlandsch Bijbelgenootschap en de geestelijke stroomingen op Java. — Iets over Ambon (vervolg). (De Banier, 17 Febr. 1921).

De brikettenfabriek der Boekit Assemmijnen, door Ir. F. P. C. S. van der Ploeg, met Naschrift van G. P. J. Caspersz.

Eenige beschouwingen over de ontwikkeling van een chemische nijverheid in Ned.-Indië. Ontleend aan mededeelingen van den Nijverheidsconsulent bij het Dept. v. L., N. en H., Dr. W. Bobilioff (slot). (Korte Berichten, 16 Febr. 1922).

In memoriam. Ds. Harmen Dijkstra, 1851—1922. (Het Zendingsblad, Maart '22).

Vraagstukken rakende de Inlandsche Kerk op het Zendingsveld, door Dr. A. J. Brown. — Zendelingskinderen, door F. J. F. van Hasselt. (Zendingstijdschrift De Opwekker, Febr. 1922).

Geisteszucht und Kirchenzucht während der Erweckung auf Nias, von Missionsdirektor E. Fries (Fortsetzung). (Alg. Missions Zeitschrift, Febr. 1922).

Suriname.

In een onzer vorige nummers verzochten wij aan onze Surinaamsche collega's om aan het hoofd van elke bladzijde hunner bladen naam, nummer en datum der courant af te drukken. *„Suriname”* is zoo welwillend geweest aan ons verzoek gevolg te geven en is daarmede teruggekeerd tot een gewoonte van vóór den oorlog.

* * *

„Suriname” van 3 Februari schrijft:

„In Demerara heerscht op dit oogenblik epidemies de diamantkoorts. Duizenden trekken de binnenlanden in op zoek naar diamant van wege de mooie vondsten, die er in de laatste tijden gedaan zijn.

Dezer dagen hadden wij bezoek van twee der grootste diamantmannen van Demerara, n.l. de heeren S. Rosenstrauch en E. Wong, die hedenavond per ss. Frederik Hendrik naar Demerara terug keeren.

De heer Rosenstrauch is diamantspecialiteit en de heer Wong civiel-ingenieur.

Of het bezoek van deze heeren in verband staat met een eventueele exploratie van diamant hier, weten wij niet, doch vast staat het, dat de onbegrijpelijke politiek om alle aanvragen om concessie aan te houden, velen verhindert om naar diamant te gaan prospecteeren.”

In dit verband vestigen wij de aandacht op een brief van den kort geleden overleden heer J. Barkley Percival in *„De West”* van 3 Februari, onder 't hoofd *„Will Dutch Guiana have a Diamond industry”*, waarin wij lezen:

„The writer in his travels through both Colonies (Britsch Guiana en Suriname) is in a good position to back up your assertion that diamonds exist in this country. To be brief, I will inform you only that the possibilities for a substantial diamond industry here are certain, and the facilities for reaching the hinterland is superior to that of our neighbour under discussion.”

* * *

„De West” van 7 Februari wijdt een zeer pessimistisch gestemd hoofdartikel aan de beantwoording van de vraag: *„Naar het bankroet?”*

„Men heeft onlangs in het Gouvernements Advertentieblad kunnen lezen, wat de opbrengst is geweest der koloniale middelen in het afgeloopen jaar.

Dat de kolonie, zonder de hulp van het moederland, een hopeloos bankroet zou tegemoet gaan, wisten wij al lang.”

Dan gaat het blad de opbrengst der verschillende middelen na om te eindigen met deze samenvatting:

„Als men de bijzondere ontvangsten (Slootwijk, Boschwezen en Immigratie) ter zijde laat, dan blijkt het dat 26 middelen der kolonie in totaal ruim een millioen minder hebben opgebracht dan geraamd was. Daar staat tegenover, dat 11 andere middelen ruim een half millioen meer opbrachten dan geraamd was. Het saldo tekort op de gewone inkomsten bedraagt dus ongeveer een half millioen.”

* * *

„De West” van 10 Februari schrijft:

„Professor J. A. Grutterink is, vernemen wij, vermoedelijk over eenigen tijd weder te verwachten in de kolonie, in verband met plannen om de machinale goudontginning ter hand te nemen op het placer der Maatschappij Sarakreek.”

* * *

Men schrijft aan „*De West*" van 14 Februari:

„Hoe weinig Suriname in het moederland bekend is, moge uit het onderstaande blijken.

Van eene Nederlandsche firma werd hier verleden week een schrijven ontvangen, waarbij over het een en ander inlichtingen worden gevraagd: dit schrijven, gesteld in de Engelsche taal, had tot adres: Consul-Generaal van Nederland, Paramaribo, West-Indië.

Aan de firma is van bestuurswege de groote verwondering medegedeeld en werd afkeuring er over uitgedrukt, dat een zoodanige Nederlandsche firma niet weet, dat Paramaribo de hoofdstad der Nederlandsche kolonie Suriname is.

Het blad voegt er de volgende opmerking aan toe:

„Men zegt: gedeelde smart is halve smart. Het volgend staaltje kan misschien bijdragen om ons te troosten over de vergeteldheid waarin onze kolonie verkeert. In Demerara heeft men thans bezoek van den onder-minister van koloniën, den heer Wood. In een der bijeenkomsten met den heer Wood verklaarde een bekend ingezetene van Demerara, dat hij kort tevoren in Londen had gedineerd met een lid van het Engelsche parlement, die heelemaal niet bleek te weten, dat zijn land een kolonie bezat, Britsch Guyana geheeten. Hij voegde er nog aan toe, dat in het heele Engelsche lagerhuis misschien geen zes leden zijn, die iets weten van Britsch Guyana of zich voor die kolonie interesseeren.

Suriname en Demerara kunnen elkander in dit opzicht dus troosten."

* * *

In hetzelfde nummer van „*De West*" lezen wij:

„Professor J. B. Harrison, de bekende geleerde in Demerara, die eenigen tijd geleden zijn vijftig-jarig jubileum als kolonist vierde, is thans ziek en tot herstel van gezondheid naar Europa vertrokken."

Wij meenden, dat het James Rodway was, die verleden jaar zijn vijftig-jarig jubileum als kolonist heeft gevierd.

* * *

Onder het hoofd „*Dwaze weelde*", schrijft „*De West*" van 21 Februari:

„Bij al onze misère en bezuiniging, veroorloven wij ons op één punt een weelde, die werkelijk dwaas mag heeten. Het verbod van ganja- (genotmiddel afkomstig van de Cannabis sativa) invoer beteekent een jaarlijksch verlies van tienduizenden guldens aan invoerrechten. Nu het artikel niet openlijk mag worden ingevoerd, wordt het op alle wijzen binnengesmokkeld. De liefhebbers kunnen het artikel steeds te koop krijgen. De groote winsten komen echter niet meer in de Koloniale kas, doch verdwijnen in de zakken van smokkelaars. Nog de vorige week werd weder een Britsch Indiër aangehouden met een paar honderd gram opium, terwijl in zijn woning nog 1500 gram werden gevonden en uit het politie-onderzoek bleek, dat hij in verbinding stond met anderen, die eveneens het verboden artikel in hun bezit hadden.

De invoer van opium is verboden. Ganja is een minder schadelijk artikel en een artikel waarvan men het gebruik nimmer zal kunnen onderdrukken bij de Britsch-Indiërs. In het naburig Britsch-Guyana is wel de invoer van opium verboden, doch wordt ganja toegelaten. Zouden wij niet beter doen om dit verstandig voorbeeld maar te volgen, in plaats van smokkelaars te kweeken en de koloniale kas zonder noodzaak te berooven van een bron van inkomsten, die vooral thans zoo bitter noodig is?"

* * *

Hetzelfde blad verneemt, dat van Thomson's „*Overzicht der Geschiedenis van Suriname.*" een Fransche vertaling zal verschijnen. Vertaler is de heer Alex Ledi, hoofdverificateur der Douane in Cayenne, die den schrijver toestemming gevraagd heeft om zijn zeer interessant geschiedboek in het Fransch te mogen uitgeven.

* * *

Waar de Surinamers al niet heen trekken!

Wij lezen in „*Suriname*" van 21 Februari:

„Onlangs berichtte de telegraaf ons, dat Shackleton, de beroemde ontdekker van de Zuidpool, op zijn nieuwe onderzoekingstocht naar de Zuidpool aan boord van zijn schip, de Quest, is overleden.

Het zal misschien onze lezers belang inboezemen te vernemen, dat onder het dappere troepje, dat den koenen Zuidpoolvaarder op dat notedopje van 200 ton vergezelde, een Surinamer zich bevindt, nl. onze landgenoot J. Bueno Bibaz, zoon van onzen stadgenoot den heer R. Bueno Bibaz.

Bibaz, die eenige jaren geleden als stowaway er in geslaagd was Amsterdam te bereiken, doch teruggestuurd werd, slaagde er toch in aan boord van een schip emplooi te vinden als stoker en heeft sindsdien alle zeeën bevaren en tal van landen bezocht. Zijn avontuurlijke geest bracht hem er ten slotte toe zich aan de expeditie-Shackleton te verbinden."

* * *

Het gouvernement heeft besloten in Februari een cursus te openen in eenvoudige, praktische hygiëne voor het personeel behoorende tot den burgerlijken geneeskundigen dienst. De opzichters van de vestigingsplaatsen worden in de gelegenheid gesteld om de lessen te volgen.

* * *

De heer de Jonge heeft vier amendementen ingediend op het wetsontwerp tot vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1922. Drie dezer amendementen beoogen verhooging van verschillende artikelen met respect. ƒ 15,000, ƒ 37,800 en ƒ 1350, terwijl het laatste amendement voorstelt: aanschaffing van een motor-brandspuit ten behoeve van de brandweer te Paramaribo.

Curaçao.

Grondwetsherziening.

Elders in dit blad is destijds de aandacht gevestigd op eene bijdrage van prof. mr. C. Vollenhoven in het *Koloniaal Tijdschrift* van Januari 1922 over „de(n) uitslag van het koloniale grondwetsdebat." Het komt ons voor, dat de schrijver een belangrijk punt, vooral voor de tegenwoordige kolonie Curaçao van belang, niet bespreekt. De vervanging van den term „Koloniën en bezittingen van het Rijk" door „Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao beteekent meer dan men daarin heeft willen leggen; het beteekent ook, dat er buiten het Rijk in Europa voortaan drie gebiedsdeelen, tot den Nederlandschen staat behoorende, zullen zijn. Drie en geen vier. Dus kan de tegenwoordige kolonie Curaçao ook niet in tweeën gesplitst worden. Hoewel het theoretisch denkbaar is, dat de bovenwindsche eilanden bij het vasteland der tegenwoordige kolonie Suriname zouden kunnen worden gevoegd, wat vroeger wel eens overwogen is, ligt het vermoeden voor de hand, dat de tegenwoordige toestand voor de toekomst zal bestendigd blijven. Er is dus beslist tegen de gedachte, waarvan de afscheidingsbeweging op St. Martin eenige jaren geleden uitging. Eene principieele beslissing, waarvan men zich in de Tweede Kamer, als wij de debatten goed gevolgd hebben, met geen woord rekenschap gegeven heeft. De Eerste Kamer is gewiekster geweest.

In het onlangs verschenen Voorloopig Verslag lezen wij:

„Eenige leden konden er zich niet mede vereenigen, dat de eilanden in de Caraibische Zee van één centrum uit worden bestuurd. Zij zouden verre de voorkeur geven aan een administratieve split-

sing dezer eilanden in twee groepen, elk onder een eigen bewindhebber.”

Dit zal mogelijk althans tot eene gedachtenwisseling over deze zaak leiden.

Welke de gevolgen zullen zijn voor de in het rapport van den Kolonialen Raad naast de administratieve decentralisatie voorgestane financieele decentralisatie, is met een enkel woord niet te behandelen. Waarschijnlijk zal bij de herziening van het Regeeringsreglement, die blijkens de M. v. A. op de begrooting „in voorbereiding” is, daaraan alle aandacht geschonken worden.

Cijfers over 1917.

Ingediend is een wetsontwerp tot vaststelling van het slot der rekening over 1917. De ontvangsten worden vastgesteld op ƒ 802.668.48, d.i. ongeveer ƒ 50.000.— *beneden* de raming en de uitgaven op ƒ 1.528.280.01½, of ongeveer ƒ 135.000.— boven de eerste raming.

Nieuwjaarsrede.

De Voorzitter der Curaçaosche bank heeft evenals verleden jaar een rede gehouden in de eerste vergadering van dit jaar, 31 Januari 1922, waarin de balans over het afgeloopen jaar werd opgemaakt. Niet de balans der Bank maar, wat men zou kunnen noemen, de economische balans, niet de handelsbalans alleen der kolonie. Deze, in 1921 begonnen, methode heeft het voordeel, dat al spoedig in het jaar de cijfers bekend worden, die het *Koloniaal Verslag* aan het einde nog eens in minder aangenamen vorm geeft.

Wij ontleenen hieraan het volgende:

De scheepvaart was in 1921 belangrijker dan in 1920. Immers in 1920 deden 558 stoomschepen met een bruto-inhoud van 3.5 millioen M3., de haven aan, terwijl in 1921 onze haven werd bezocht met 890 stoomschepen met een bruto-inhoudsmaat van 3.958.829 M3.

Wat de zeilschepen betreft, deze cijfers waren ruim 1000 zeilschepen in 1920 en 1172 in 1921.

De totale invoer bedroeg in 1921 ruim ƒ17.000.000. tegen in 1921 bijna ƒ 17.000.000.—; dus ongeveer evenveel als het afgeloopen jaar.

De invoer uit Nederland bedroeg 1¾ millioen of 13 % van de invoer na aftrek der olie. Deze verhouding is dus ongeveer hetzelfde gebleven.

Totaal werd aan olie en olieproducten voor ƒ 7.000.000.— ingevoerd of meer dan 200.000 ton.

De invoer uit Venezuela bedroeg bijna ƒ 7.000.000, waarvan bijna ƒ 6.000.000 aan waarde van ruwe olie.

Ook de waarde van invoer uit de Vereenigde Staten bleef ongeveer gelijk.

Wat den invoer betreft zij vermeld, dat de totale uitvoer bedroeg ƒ 12.689.785.—, waarvan naar Nederland ƒ 74.000.—, voornamelijk aan olie, oranjeschillen en dividivi.

Naar Amerika ƒ 1.270.000.—, voornamelijk hoedenstroo voor ƒ 236.000.— en huiden en vellen voor bijna ƒ 30.000.—.

Verder werd uitgevoerd aan phosphorzure kalk bijna 61.000 ton met een waarde van ƒ 1.800.000.

Het petroleumbedrijf heeft zeker medegewerkt tot den bloei van de haven en is dit een van de weinige lichtpunten over het afgeloopen jaar.

Immers waar de toestand op Aruba zeer slecht was, miste het eiland de voordeelen van de emigranten, maar ook de financieel geïnteresseerden bij de suikerindustrie leden ernstig verlies.

Daarbij was de zeilvaart weinig loonend, waar verschillende stoomvaartondernemingen hun dienst op Maracaibo uitbreiden en hierdoor ernstig concurrentie aan de zeilvaart deden.

De aanhoudende droogte tot in October, d.j. was de oorzaak dat landbouw en veeteelt op dit eiland nog minder prospereerde dan te voren.

Zoo was dan ook de toestand van Curaçao minder gunstig. De algemeene malaise over de geheele wereld liet ook hier zijn invloed gelden, alleen was de prijsdaling in den kleinhandel niet zoo belangrijk. Dit is voornamelijk te wijten aan het feit, dat de kooplieden hun ouden voorraad uitverkochten en de invoer weliswaar kon geschieden tegen lagere prijzen uit het land van herkomst, maar de prijsdaling woog op tegen de stijging van den dollar.”

Over de Bank zelf volstaan wij met dit:

„In 1920 baarde de toestand van onze kas steeds zorgen in verband met de enorme behoeften van het Gouvernement. Einde 1921 was een onzer zorgen onze enorme kasvooraad en was ons „bankbiljetten in omloop” teruggeloopen tot ƒ 1.100.000.—. Onze zilvervoorraad bedroeg bijna 5 ton tegen ruim 3 ton op 31 Dec. 1920. Het Curaçaosch muntwezen heeft in de afgeloopen 2 jaren een beeld gegeven, dat menig theoretisch econoom belang zal inboezemen.”

Openbare Werken.

Voz dipueblo bevat een uitgebreid ingezonden stuk van den afgetreden directeur van Openbare Werken, Ir. Ph. van der Breggen, met de bedoeling, „om te pogen eenige misvattingen ten aanzien van (zijn) beheer van dien tak van dienst, welke zich in den loop der jare bij eenige ingezetenen gevormd hebben, uit den weg te ruimen.” Wij kunnen geen bewondering koesteren voor deze handelwijs van eenen hoofdambtenaar, vooral niet wanneer juist is. wat men zegt, dat deze om een geschil de dienst der kolonie verlaat. Zooals men weet, is meermalen in den Kolonialen Raad verzet aangeteekend tegen de hooge kosten van het departement van O. W., en het belastingrapport wijst in de eerste plaats dit ter bezuiniging aan. Nu betoogt de schrijver, dat die uitgaven lang niet alle zijne instemming hadden.

De abnormale duurte van bouwmaterialen maakte den tijd voor uitvoering van zoo kostbare werken ongeschikt, terwijl het departement er niet op berekend was, om een zoo groot bedrag, als in 1921 uitgetrokken was, ƒ 670.000.—, in eigen beheer te verwerken. Over de afvoering van ongeveer ƒ 150.000.— op de begrooting van dat jaar zegt de heer v. d. B., dat deze afvoering hem als het ware uit het hart gegrepen werd. „Indien ik,” aldus verder, „bij de behandeling van die begrooting op een andere stoel ware gezeten geweest, dan zou men voorstellen verwacht kunnen hebben ter afvoering van nog meer posten.” Hieruit blijkt toch wel, dat het systeem der zoogenaamde bestuursgemachtigden” in den Kolonialen Raad groote bezwaren heeft.

Dat het vertrek van den heer v. d. Breggen een verlies is voor de kolonie, is buiten kijf. Zijne verdiensten zijn ook meermalen erkend o.a. in de hooge bezoldiging, hem toegelegd, langen tijd de hoogste, die in de kolonie betaald werd, en verleden jaar in de hem geschonken ridderorde, als belooning voor de bij de havenverbetering bewezen diensten.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Contact in weerwil van de 9000 K.M.

Verwacht werd dat het heengaan van den minister voor Indië Montagu het aftreden van den onderkoning, lord Reading, zou meeslepen. Reden hiervoor bestond wel. In den brief, waarin lord Curzon, de minister van Buitenlandsche Zaken, Montagu zijn ontevredenheid te kennen gaf over de eigenmachtige publicatie van het uit Indië ontvangen telegram, werd toch het gedrag der Britsch-Indische regeering tevens scherp afgekeurd. „Dat men mij vraagt om deel te gaan nemen aan de conferentie te Parijs, terwijl een ondergeschikt Britsch bestuur, op 9000 K.M. van het moederland gelegen, aan de Britsche regeering de gedragslijn voorschrijft, die zij in Thracië zal te volgen hebben, dit lijkt mij volkomen ontoelaatbaar.”, aldus Curzon aan Montagu, maar mede aan lord Reading. Intusschen heeft Indië zelf getoond, onder de huidige omstandigheden, op het aanblijven van den onderkoning gesteld te zijn. Zelfs sprak de Wetgevende vergadering te Delhi als haar oordeel uit, dat zij het heengaan van Montagu betreurt. In openbare vergaderingen gaven de inlanders hun teleurstelling te kennen. De bezadigde elementen blijven de hervormingen volgens het Chelmsford-Montagu-program als den veiligsten weg tot ontwikkeling van Indië beschouwen. In plaats van door het heenzenden van den secretaris van staat klein gemaakt te zijn, toont Indië aldus niet getemd te willen worden door Curzon en Lloyd George. Deze wisten dus, vóórdat de conferentie te Parijs over

't Nabije Oosten begon, dat een niet luisteren naar de uit Indië voorgeschreven gedragslijn ten opzichte van de Konstantinopel-politiek, een uitbarsting van ontevredenheid in Britsch-Indië zal uitlokken. En dit juist in een tijd, dat het kabinet-Lloyd George ook om andere kwesties een moeilijke periode doormaakt, waardoor 't, volgens sommigen, wankel staat!

't Is dus te begrijpen, dat 't niet gemakkelijk viel een liefhebber te vinden voor de beschikbaar gekomen portefeuille. Naar beweerd wordt, hebben achtereenvolgens lord Derby, de hertog van Devonshire en lord Crawford er voor bedankt. Toch is in burggraaf Peel ten slotte een persoonlijkheid gevonden, die èn door de familietraditie, èn door de eigen hoedanigheden, geenszins onder de minderwaardigen behoort te worden gerangschikt. Gemakkelijk is zijn taak echter zeker niet.

De financieele toestand van Britsch-Indië is verre van gunstig. De Wetgevende vergadering werkt niet mee om voorstellen tot verhooging van invoerrechten en belastingen te verwezenlijken. Zij vocht de militaire begrooting fel aan. In het land heeft de Ghandi-beweging het innen der belastingen bemoeilijkt. 't Is nog niet te zeggen in hoever deze beweging, na zijn arrestatie en veroordeeling, luwen zal. Het bestuur van het Nationaal Congres te Ahmedabad heeft al vast verklaard, dat geen wijziging noodig is in het vroeger genomen besluit, waardoor de massa-non-coöperation omgezet is in de individueele ongehoorzaamheid, welke juist den goeden gang van zaken reeds in zoo menig opzicht ernstig heeft belemmerd. Dat bestuur blijft ook verband leggen tusschen de actie om zelfbestuur, waarop Ghandi aan wil sturen, en de zaak van het Khalifaat. Voor deze kwestie ziet de Britsche regeering de overigens tegen elkander ingaande partijen dus eenzelfde lijn volgen.

De veroordeeling van Ghandi is met typisch Britsche vlugheid afgedaan. Binnen twee weken na de arrestatie was het vonnis, tot 6 jaar gevangenisstraf (zonder dwangarbeid), uitgesproken. Bij de rechtszitting een vertooning als voor een blijspel; de rechter Ghandi waardeerende, als een idealist, die hij echter toch, tot zijn leedwezen, moest veroordeelen. Ghandi den rechter prijzende voor zijn beleefde behandeling en zijn genadig vonnis. Daarbij voegende: als ik vrij kom, begin ik weer opnieuw.

Intusschen, 6 jr. is heel lang. Heel lang voor iemand van 52 jr. Onder zijn volgelingen bestaan groote verschilpunten, die hij wist te overheerschen; in de eerst gehouden vergadering hebben zij reeds hevig getwist. Loopt de conferentie te Parijs, over 't Nabije Oosten, naar den wensch van Britsch Indië af, dan zijn de kansen voor de non-cooperation beweging zonder Ghandi niet gunstig; heeft Curzon Britsch-Indië te Parijs geen voldoening gebracht, dan zullen alle ontevredenen zich in mindere of meerdere mate voor een non-cooperation met het moederland verklaren.

Wij hebben aan de verklaring, door Chamberlain den 12en Maart in het Lagerhuis afgelegd, toen hij, tijdens de afwezigheid van Lloyd George, als woordvoerder der regeering optrad, dan ook niet veel waarde gehecht. Hij verzekerde namelijk, dat het aftreden van Montagu niets had te maken met de mérites van de politiek, door de regeering van Indië voorgestaan met betrekking tot het naburige Oosten, maar alleen met het feit der openbaarmaking van het telegram. Het wil ons echter voorkomen, dat in het aftreden mede een der middelen gelegen heeft, die de Britsche regeering verplicht hebben ten opzichte van de Levant-politiek in zeer sterke mate rekening te houden met de wenschen der mahomedanen, en dus 't nog steeds niet door Turkije geratificeerde Sèvrestractaat zeer ten voordeele van Konstantinopel en Angora, en zeer ten nadeele van Athene te herzien. Op de politieke beurs zijn de aandeelen der Kemal onderneming hierdoor weer zeer gerezen.

Hetgeen tot nu toe uit Parijs, waar de ministers van Buitenlandsche Zaken, Poincaré voor Frankrijk, Curzon voor Engeland, Schanzer voor Italië een vijftal dagen in conferentie vereenigd waren, bekend is geworden, wijst dan ook uit dat en hoe daar Angora troef was, en aangezien dit mede voor Konstantinopel speelt, waren de goede kansen voor Turkije, de slechte voor Griekenland.

Het tusschen Kemalpacha en den vertegenwoordiger van Frankrijk, Franklin Bouillon, opgestelde tractaat, dat door Engeland venijnig gegispt werd, moest toch wel den grondslag worden voor een algemeene, dus ook door Curzon te aanvaarden, regeling, nadat enkele bepalingen in gerust-stellend commentaar zijn gehuld, hetgeen dan „waarborgen" heeten.

De drie ministers hebben, vóórdat zij ter conferentie bijeenkwamen, vertegenwoordigers van alle betrokken regeeringen en van vele volksgroepen ontvangen, die hunne verlangens kwamen uiteen zetten. Zij hebben zich laten voorlichten door vele deskundigen, die ook te Parijs te hunner beschikking bleven, onder dezen b.v. generaal Gouraud, de Fransche bevelhebber in Syrië en Cilicië, en generaal Harington, commandant der Britsche bezetting van Konstantinopel.

De uitkomsten betreffen, uit den aard der za[illegible] slechts voorbereidend werk, hoe hoog de 3 staatslieden [illegible] zijn, te *beslissen* hebben zij vrijwel niets, dit moeten [illegible] [illegible]etrokken regeeringen ten slotte zelf doen. Hiertoe is [illegible]teld over 3 weken een nieuwe conferentie te houden, waarbij dan alle partijen vertegenwoordigd zullen zijn.

Aan Curzon werd, om te beginnen, een succes gegund, hij kon hierdoor geredelijker toegeven, waar 't op de eigenlijke gevoelige punten zou aankomen. Op zijn initiatief is aan de regeeringen van Angora, Konstantinopel en Athene het voorstel gezonden, om in Klein Azië, waar nog steeds gevochten wordt, een wapenstilstand aan te gaan, met een vrije tusschenstrook van 10 K.M., onder toezicht van een commissie van geallieerden. De wapenstilstand zou voor 3 maanden gelden, met verdere voortzetting zonder opzegging, totdat de vrede gesloten zal zijn. Naar verluidt, zou Griekenland hierop willen ingaan, doch zou Angora de gestelde 3 mnd. te lang vinden.

De ministers hebben voor de positie der minderheden, zoowel christenen als mohamedanen, een voorstel gedaan, waarbij verwacht wordt, dat de Turken alsnog tot den Volkenbond zullen toetreden, deze wereldorganisatie zou dan uitgenoodigd worden voor de toepassing mee te werken. Het Armeensche vraagstuk staat hiermede in nauw verband. Voordat de inhoud van het voorstel bekend was, is echter reeds door het Comité van verdediging te Smyrna een rapport ingediend, waarin de onmogelijkheid wordt uiteengezet van een afdoende regeling zonder een sterke bescherming der christenen in het door een mohamedaansche overheid bestuurd land. Door een Havas-onbescheidenheid is uitgelekt, dat het voornemen bestaat om aan de Armeniërs in een onafhankelijk gebied een eigen tehuis te bezorgen. Zal dit rijk dan voldoende kracht hebben of steun krijgen? En hoe dan nog met de minderheden, die in de mohamedaansche landen zullen blijven?

De voorstellen loopen over:

Ontruiming van Klein-Azië door Griekenland. De Turksche souvereiniteit verzekerd van de Middellandsche Zee tot de Zwarte Zee en van de Transkaukasische en Perzische grens tot aan de Egeïsche Zee. In Europa, behalve Konstantinopel, een goed deel van Oost-Thracië. Adrianopel valt hier buiten; de Sultan heeft hiertegen reeds verzet aangeteekend. Het gebied bij de zeeëngten moet zijn militair karakter verliezen. Een internationale commissie zal toezicht houden op 't onderhoud der zeeëngten.

De financieele onafhankelijkheid van Turkije is te eerbiedigen. De draagkracht gedoogt niet het een zware schadeloosstelling op te leggen voor zijn meedoen aan den oorlog. De reeds bestaande administratie van de Ottomaansche schuld wordt bevestigd. Behoudens zekere voorzorgsmaatregelen, zal geen nieuwe financieele contrôle ingevoerd worden.

De Sultan is verzekerd van het behoud van zijn autocratische geestelijke macht als hoofd van den Islam. De nieuw gevormde rijken Irak, Arabië, Egypte blijven onafhankelijk.

Griekenland krijgt Gallipoli en wordt gepaaid met eenige doekjes voor het bloeden.

De militaire commissie, onder leiding van maarschalk Foch, heeft een, door den ministerraad reeds goedgekeurd, ontwerp opgemaakt voor de ontruiming van Klein-Azië. Zij bracht ook advies uit over andere militaire aangelegenheden. Zoo wordt gesproken van een gendarmerie, op sterken grondslag georganiseerd, om veiligheid van personen en eigendommen te verzekeren.

Terwijl de volkenrechtelijke positie van de zeeëngten en van Thracië in behandeling was, kwam 't bericht uit Rome, dat in de Italiaansche Kamer er op aangedrongen is, Turkije alsnog tot de conferentie van Genua toe te laten, aangezien daar het zeeëngten-vraagstuk ook in 't geding zal komen. Turkije?, moet dit dan Konstantinopel of Angora zijn? Van andere zijde wordt er op gewezen, dat Rusland niet buiten de afdoening mag blijven.

Wat zal dit alles over 3 weken uitbroeien?

In de politiek van onzen tijd doet zich een merkwaardig verschijnsel voor. De conferentiën worden in hoofdstrekking overheerschend beinvloed door hen die er buiten staan. De financieele conferentie over de buitverdeeling van den oorlog werd onlangs door Amerika in de war gestuurd. Bij voorbaat is reeds bekend, dat de Ver. Staten ook sterk de conferentie van Genua zullen beinvloeden, niettegenstaande en zelfs door hun onthouding. Angora heeft zijn wil opgelegd aan de conferentie, die te Parijs heeft gezeteld en Britsch-Indië heeft, de 9000 K.M. ten spijt, de gedragslijn aan Curzon voorgeschreven.

De Portugeesche koloniën toch in vreemde exploitatie.

De ontwerp-overeenkomst tusschen Portugal en Italië, voor de exploitatie en kolonisatie van de Portugeesche West Afrikaansche kolonie Angola, is feitelijk te Lissabon tot stand gekomen. Een missie van Italiaansche deskundigen zal binnenkort naar Angola vertrekken, om haar rijkdom aan minerale en landbouwproducten te onderzoeken.

Zoo schijnt Portugal zijn gemis aan bekwaamheid om het groote koloniale bezit in West-Afrika te beheeren en te ontginnen, dan toch te moeten erkennen.

Heeft het uit de geschiedenis der Italiaansche kolonisatie geleerd, dat het daar aan het beste kantoor is?

Zal, nu de eerste stap gedaan is, het grootere bezit in Oost-Afrika niet volgen? En wie mag hiervoor dan de gegadigde worden? Reeds lang hebben liefhebbers een bod gewaagd, zij zullen nu, in mededinging, wel weer opkomen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Van de Afdeeling Deventer:

FILM-LEZING over *Nederlandsch-Indië* door den heer W. J. Giel, gep. Kolonel van het Ned.-Ind. Leger, in de Aula van het Instituut voor Tropen-Hygiëne, Mauritskade 57, op Dinsdag 4 April 1922, des avonds 8 uur.

Vertoond en toegelicht zullen worden de volgende films: 1. Langs den benedenloop der Tjiliwong. 2. Vulkanen in West-Java. 3. Het leven van den Inlander in de Desa. 4. Mohammed. godsdienstige gebruiken. 5. Offerfeest op Bali. 6. Dokken van een schip te Tandjong Priok. 7. Het leven van den Europeaan in N.-I.

DE SECRETARIS.
Saxenburgstraat 34.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

A. P. Mioulet, Hugo de Grootstraat 102, Delft, als civielingenieur bij den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen;

W. A. J. P. Smulders, Huize Gusto, Tegelen, als ingenieur bij de afdeeling Signaalwezen van den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen;

C. F. E. Stiel, Prinsegracht 174, 's-Gravenhage, als secretaris-boekhouder van een der middelgroote havens;

Mr. H. A. Flothuis, Gerrit Jan Mulderstraat 83a, Rotterdam, als bureau-jurist;

Mej. A. P. D. Hartendorp, Arnhemschestraat 66, Scheveningen; mej. L. C. Pyttersen, Czaar Peterplantsoen 6, Zaandam, beiden als onderwijzeres.

Mutaties van 22 tot 29 Maart 1922.

Nieuwe Leden.

W. W. E. Thoden van Velzen, Secretaris Immigratiecommissie, Groenlo, ƒ 5.

J. van der Heijden, Electricien, Den Haag, van Damstraat 14, ƒ 5.

A. L. de Sturler, Bloemendaal, Prof. v. Vlotenweg 9, ƒ 2.50.

Jhr. G. A. van Tets, Zeist, „Valckenbosch" (afdeeling Utrecht), ƒ 5.

J. Vermeulen, Exploitant Café L'Espérance, Den Haag, Reinkenstraat 2, ƒ 5.

Militair Tehuis, Paramaribo, p/a. J. Oudschans Dentz, Paramaribo, Postbus 220, ƒ 5.

O. L. Storm van Leeuwen, Administrateur onderneming „Kebonaroem", te Klatten, ƒ 12.

G. J. W. Engelberts, Hoofdgeëmployeerde s.f. „Tjokro Toeloeng", Halte Delangoe, N.-I. S., ƒ 12.

G. J. Baden, Kapitein der Inf. te Magelang, ƒ 6.

Mevr. M. E. Heijmering geb. Mendes da Costa, Solo, ƒ 12.

R. A. Kerkhoven, Administrateur „Malabar", Hulppostkantoor Pengalengan, ƒ 12.

Contributieverhooging.

C. J. de Bruijn, Luit.-Kolonel der Genie, Bandoeng, D. v. O., van ƒ 5 op ƒ 12.

D. H. Engelberts, Onderwijzer 1ste klasse, Poerworedjo, van ƒ 5 op ƒ 12.

Afschrijven.

Mevr. Wed. Ch. Doyer, geb. Loudon, Den Haag, Perponcherstraat 128 (overleden).

G. P. H. H. Gonggrijp, Oud-Lid Rekenkamer O.-I., Den Haag, Emmastraat 181 (overleden).

Mevr. J. Doorman, geb. Grooss, Onderneming „Boenga Meloer, Soekaboemi (overleden).

M. Kiveron, Student, Amsterdam, Keizersgracht 232.

Dr. Adalbert Zilg, Arnhem, Eusebiussingel.

L. N. O. Wethmar, gep. Kap. N.-I. L., Wageningen, Lawicksche Allée C. 104a.

Mevr. M. L. Koch, geb. Vensentelle, Den Haag, Koninginnegracht 29.

Ir. A. H. R. D. Pereira, Ing. Stoomwezen, Den Haag, Obrechtstraat 471.

G. Palmen, Café L'Espérance, Den Haag, Reinkenstr. 2.

W. N. S. Arntz, Directeur Plantage „Voorburg", Suriname.

P. Enuma, wd. Insp. van het Onderwijs, Paramaribo.

Hira Sing, Commies Belastingen, Paramaribo, Koningstraat L. F. 496.

Adresveranderingen.

D. H. Hardenberg, Kap. Inf., van: Den Haag, Blois van Treslongstraat 49, naar: Bandoeng, D. v. O.

A. C. de Bruijn, Kap. Inf., van: Den Haag, Obrechtstraat 166, naar: Bandoeng, D. v. O.

C. J. de Bruijn, Luit.-Kol. der Genie, van: Den Haag, van Loostraat 65, naar: Bandoeng, D. v. O.

Mevr. Wed. A. van der Heide, Amsterdam, van: Zeilstraat 33 naar: P. C. Hooftstraat 66 II.

M. A. van der Sprong, Oud-Insp. P. en T., van: Bad Harzburg naar: Baden-Baden, Hotel „Bayerischer Hof".

Douair. Jhr. T. A. J. van Asch van Wijck, van: Huis ter Heide naar: Driebergen, „Huize Silvana".

D. A. van Waardenburg, van: Leiden, Plantsoen 1, naar: Nice, Grand-Hotel O'Connor.

J. G. van Vlaardingen, Cand. Ind. Ambt., van: Utrecht naar: Leiden, Hoogewoerd 71, ƒ 2.50.

L. Hijmans, van: Haarlem, Verspronckweg 39, naar: Apeldoorn, ƒ 5.

Mevrouw Hijmans, van: Haarlem, Verspronckweg 39, naar: Apeldoorn, ƒ 5.

Dr. H. Brongersma, Haarlem, van: Groote Markt naar: Gedempte Oude Gracht 74rood.

J. L. H. Wattendorf, van: Oosterbeek, „Villa Rusthof" naar: Laren, ƒ 5.

C. A. de Jongh, Gep. Luit.-Kol. N.-I. L., Arnhem, van: Steenstraat 81a naar: Velperweg 84.

D. ter Laan, Administr. Dep. v. O. en E., Wiesbaden, van: Gartenstrasse 3, naar: Arundtstrasse 1.

Mevr. Wed. J. E. Lochman, van Bennekom, geb. v. d. Enden, van: Breda naar: Scheveningen, Badhuisweg 58 „Ons Tehuis", ƒ 2.50.

Mej. Th. A. van der Woude, van: Gryon-sur-Bex naar: Den Haag, Bankastraat 93, ƒ 2.50.

H. J. Siegtenhorst, Onderwijzer 1ste klasse, van: Aerdenhout, Zandvoortscheweg 21, naar: Haarlem, Hooimarkt 26.

A. S. de Jongh, Oud-Luit.-Kolonel, van: Haarlem, Mauritsstraat 11, naar: Den Haag, Gerard Reijnststraat 57, ƒ 5.

C. J. Feith, Oud-Resident, Den Haag, van: Riouwstraat 77 naar: ten Hovestraat 86.

W. B. J. F. Terlaak, Leeraar H. B. S., van: Amsterdam, van Baerlestraat 122a, naar: Den Haag, Obrechtstraat 268, ƒ 2.50.

C. J. Seegeler, Cand. Ind. Ambt., van: Weltevreden, Dep. B. B., naar: Leiden, Hooge Rijndijk 114, ƒ 2.50.

J. B. Angenent, Ambtenaar Tolrechten, van: Medan naar: Soerabaya.

R. W. Kofman, Ambtenaar B. B., van: Weltevreden, Dep. B. B., naar: Ternate, Strandweg.

J. W. N. Francken, Controleur Pandhuisdienst, van: Solo naar: Arnhem, Boulevard 43, ƒ 12. (Heeft contributie 1922 te Solo voldaan).

D. H. Engelberts, Onderwijzer 1ste kl., van: Weltevreden Dep. v. O. en E., naar: Poerworedjo.

H. E. van Hogezand, Luit. Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Weltevreden.

D. M. Hol, Hoofdingenieur S.S., Weltevreden, van: Hoofdbureau Weg en Werken naar: Kramat 47, Paviljoen.

F. C. de Hosson, Hoofdcommies P. T. T., van: Weltevreden naar: Koeta-Radja.

F. F. G. Kaulbach, Onder-Adm. s.f. „Delangoe", van: Sragèn naar: Halte Delangoe N.-I.-S.

E. J. Lindner, Luit. Artillerie, van: Bandoeng, D. v. O., naar: Tjimahi.

E. H. Simon, Algemeen Ontvanger, van: Semarang, Karreweg 95, naar: Koeta-Radja.

G. J. de Vries, Luit. Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: het 10e Bat. Inf. te Weltevreden.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1.50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. Hietink, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
e. **„Ontwaakt".** Ter nagedachtenis aan Corn. W. Blijd, door Th. A. C. Comvalius te Paramaribo.
Prijs: **f 1.50.**

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Lessen in Moderne Talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Opleiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtigen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.